

CRNA GORA
VLADA CRNE GORE
Biro za operativnu koordinaciju

Nacionalni međuresorski operativni tim za implementaciju Akcionog plana za sprovođenje Strategije suzbijanja nasilnog ekstremizma

**PRELAZNI AKCIONI PLAN ZA 2019. GODINU ZA NASTAVAK REALIZACIJE AKTIVNOSTI IZ
STRATEGIJE SUZBIJANJA NASILNOG EKSTREMIZMA 2016-2018.**

Podgorica, januar 2019. godine

UVOD

Vlada Crne Gore je na sjednici od 10. decembra 2015. godine, donijela Strategiju suzbijanja nasilnog ekstremizma 2016-2018. (*u daljem tekstu CVE Strategija*), s ciljem da na djelotvoran način odgovori problemima radikalizacije i nasilnog ekstremizma i doprinese globalnoj borbi protiv terorizma, bez obzira na njegovu formu i pojavni oblik. CVE Strategija se nadovezuje i dopunjuje nacionalnu Strategiju za sprečavanje i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma i predstavlja odgovor na prijetnju od nasilja motivisanog radikalizacijom, prijetnju od nasilnog ekstremizma i posebno kao odgovor na problem stranih boraca.

Kao sastavni dio CVE Strategije pripremljen je i usvojen Akcioni plan za implementaciju CVE Strategije za period 2016-2018. kojim su detaljno razrađeni strateški ciljevi kroz propisivanje konkretnih aktivnosti, nadležnih organa za njihovu realizaciju, rokova, zatim potrebnih budžetskih sredstava i indikatora rezultata.

U cilju inteziviranja praćenja implementacije Akcionog plana, Biro za operativnu koordinaciju je formirao tijelo – Nacionalni međuresorski operativni tim za implementaciju Akcionog plana za sprovođenje CVE Strategije (*u daljem tekstu NOT*), čiji je zadatak da izradi Izvještaj o realizaciji važećeg Akcionog plana i pripremi Prelazni Akcioni plan za 2019. godinu za nastavak realizacije aktivnosti iz Strategije suzbijanja nasilnog ekstremizma 2016-2018. godine. Ovo tijelo je izradilo Predlog Akcionog plana shodno Metodologiji koja prati Uredbu o načinu i postupku izrade, usklađivnja i praćenja sprovođenja strategijskih dokumenata.

Cilj donošenja Prelaznog akcionog plana za 2019. godinu je da se obezbijedi praktičan dokument koji akcenat stavlja na nastavak implementacije ključnih elemenata Strategije suzbijanja nasilnog ekstremizma 2016-2018. godine, u skladu s novim pravnim okvirom za strateško planiranje, čime se promoviše princip ekonomičnosti i racionalnog planiranja politika, iz člana 12 Uredbe o načinu i postupku izrade, usklađivanja i praćenja sprovođenja strateških dokumenata. Ovim se pokazuje odgovoran pristup u planiranju politika zasnovanom na činjenicama i mjerljivim rezultatima, budući da će se sprovođenjem akcionog plana tokom 2019. godine obezbijediti konstruktivna podloga za donošenje novog strateškog dokumenta kojim se uređuje ova oblast.

U cilju kvalitetne pripreme Prelaznog akcionog plana za 2019. godinu, realizovano je više aktivnosti, od kojih izdvajamo sljedeće:

1. Tokom 2018. godine, za potrebe NOT-a, urađeno je Istraživanje o pokretačima radikalizacije i nasilnog ekstremizma u Crnoj Gori, od strane NVO Forum mladih i nefomalna edukacija - Forum MNE i *DeFacto Consultancy*, u saradnji sa ANB i Policijskom akademijom, i uz konsultaciju kolega iz Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija.

2. Nacrt akcionog plana bio je dostupan na sajtu MUP-a, radi dostavljanja predloga i sugestija zainteresovane javnosti,

3. Sprovedena je kvalitetna međuresorna komunikacija i saradnja, o čemu govori veliki broj dostavljenih pozitivnih mišljenja,

4. Sprovedena je dvomjesečna aktivnost pripreme i realizacije Nacionalne platforme - konferencije pod sloganom „Zajedno protiv nasilnog ekstremizma“, koja je održana 14. decembra 2018. godine. Usvojen je dokument Nacionalna platforma za suzbijanje nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu. Platforma je rezultat zajedničkog rada i napora NOT-a, MUP-a i CDT-a, uz podršku Misije OEBS-a u Crnoj Gori. Platforma je okupila predstavnike Vlade, političkih partija, vjerske predstavnike, predstavnike civilnog društva, akademske zajednice i medija iz cijele Crne Gore, s ciljem povećanja svijesti o ključnoj ulozi svih aktera u društvu u sprječavanju i borbi protiv nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu. Crna Gora je jedina država u regionu koja ima ovakav dokument.

Akcionni plan definiše 8 operativnih ciljeva, odnosno 28 aktivnost za realizaciju četiri strateška cilja: (1) Adekvatno razumijevanje pokretača radikalizacije u cilju prevencije radikalizacije, (2) Jačanje kapaciteta i uspostavljanje djelotvornih mehanizama koordinacije među odgovornim institucijama na nacionalnom i međunarodnom nivou, (3) Sprovođenje aktivnosti kao odgovor na pokretače radikalizacije – suzbijanje radikalizma i nasilnog ekstremizma i (4) Sprovođenje monitoringa i evaluacije u cilju eliminisanja posljedica nasilnog ekstremizma i terorizma i planiranja budućih aktivnosti.

Akcionni plan je usvojen na sjednici Vlade Crne Gore od 31. januara 2019. godine.

SKRAĆENICE

CVE Strategija – Strategija suzbijanja nasilnog ekstremizma

ANB – Agencija za nacionalnu bezbjednost

EKIP- Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost

IRF – Investiciono-razvojni fond

JLS – Jedinice lokalne samouprave

ME – Ministarstvo ekonomije

MJU – Ministarstvo javne uprave

MLJMP – Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

MO – Ministarstvo odbrane

MP – Ministarstvo pravde

MPRR – Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja

MPS – Ministarstvo prosvjete

MRSS – Ministarstvo rada i socijalnog staranja

MSM – Ministarstvo sporta i mladih

MUP – Ministarstvo unutrašnjih poslova

MVP – Ministarstvo vanjskih poslova

NOT - Nacionalni međuresorski operativni tim za implementaciju Akcionog plana za sprovođenje Strategije suzbijanja nasilnog ekstremizma

NVO – Nevladine organizacije

PA – Policijska akademija

RAN – Mreža za osvješćivanje od radikalizacije

RAN 1 – RAN za komunikaciju i narative

RAN 2 - RAN za obrazovanje i mlade

RAN 3 - RAN za lokalne zajednice

RAN 4 - RAN za zdravstvo i socijalnu zaštitu

RAN 5 - RAN za policiju i druge organe za sprovođenje zakona

RAN 6 - RAN za zatvore i uslovne kazne

RAN 7 - RAN za izlazne strategije

UP – Uprava policije

VDT – Vrhovno državno tužilaštvo

VS – Vrhovni sud Crne Gore

ZIKS – Zavod za izvršenje krivičnih sankcija

ZO – Zajednica opština Crne Gore

ZZZ – Zavod za zapošljavanje Crne Gore

STRATEŠKI CILJ 1

Adekvatno razumijevanje pokretača radikalizacije u cilju prevencije radikalizacije

STRATEŠKI CILJ 1.	Adekvatno razumijevanje pokretača radikalizacije u cilju prevencije radikalizacije				
Operativni cilj 1.	Procjena prijetnje od radikalizacije i nasilnog ekstremizma				
	Početno stanje	Stanje na kraju sprovođenja Akcionog plana			
	U procesu sprovođenja CVE Strategije prepoznat je nedostatak jedinstvene procjene prijetnje od radikalizacije i nasilnog ekstremizma - službe bezbjednosti, svaka u okviru svojih nadležnosti, pripremaju periodične procjene prijetnje od radikalizacije i nasilnog ekstremizma.	Izrađena jedinstvena procjena prijetnje od radikalizacije i nasilnog ekstremizma, koja će biti osnov, između ostalog, i za izradu nove Strategije suzbijanja nasilnog ekstremizma.			
Aktivnost koja utiče na realizaciju operativnog cilja br.1	Indikator rezultata	Nadležne institucije - nosioci aktivnosti	Rok nosiocu aktivnosti	Planinra sredstva	Izvor finansiranja
1.1. Izraditi procjenu prijetnje od radikalizma i nasilnog ekstremizma	Izrađena procjena prijetnje od radikalizma i nasilnog ekstremizma	UP u saradnji sa ANB, MO	III kvartal 2019.		Redovna budžetska sredstva ¹
1.2. Izraditi instrumente za procjenu rizika od radikalizma i nasilnog ekstremizma za lica koja su pravosnažno osuđena	Izrađeni instrument za procjenu rizika od radikalizma i nasilnog ekstremizma za lica koja su pravosnažno osuđena	ZIKS u saradnji sa RAN 6	IV kvartal 2019.		Redovna budžetska sredstva / donatorska sredstva (cc 10000 €)
Operativni cilj broj 2.	Jačanje saradnje s civilnim društvom i vjerskim zajednicama				
	Početno stanje	Stanje na kraju sprovođenja Akcionog plana			

¹ „Redovna budžetska sredstva“ - Realizacija aktivnosti ne zahtijeva dodatna budžetska sredstva

	Iako je, u dosadašnjem sprovođenju CVE Strategije, saradnja sa civilnim društvom i vjerskim zajednicama ostvarena u određenoj mjeri, riječ je o potencijalu saradnje koji nije iskorišten u mjeri mogućeg i potrebnog.	Unaprijeđena saradnja sa organizacijama civilnog društva i vjerskim zajednicama, koje su umrežene u koordinisani sistem saradnje sa državnim organima i drugim subjektima na planu borbe protiv radikalizacije i nasilnog ekstremizma.			
Aktivnost koja utiče na realizaciju operativnog cilja br.2	Indikator rezultata	Nadležne institucije - nosioci aktivnosti	Rok nosiocu aktivnosti	Planirana sredstva	Izvor finansiranja
2.1. Umrežiti i osnažiti mreže organizacija civilnog društva iz zemalja Zapadnog Balkana - pokretanja online hub-a organizacija civilnog društva iz regiona	<p>Urađen i pokrenut web portal sa bazom podataka i relevantnim dokumentima</p> <p>Broj organizacija registrovanih na portalu</p> <p>Broj posjeta sajtu</p>	NVO Forum MNE u saradnji sa NOT	II kvartal 2019. godine		Redovna budžetska sredstva/EU sredstva (3200 €)
2.2. Osnažiti organizacije civilnog društva za kreiranje i sprovođenje programa u polju prevencije nasilnog ekstremizma i radikalizacije	<p>Broj organizovanih sastanaka</p> <p>Broj održanih obuka</p> <p>Broj učesnika sastanaka/obuka</p> <p>Broj pokrenutih inicijativa/programa</p>	NVO Forum MNE u saradnji sa NOT	I, II, III, IV kvartal		EU sredstva 35000 €
2.3. Održavati redovnu komunikaciju i razvijati saradnju sa medijima u vezi sa prevencijom radikalizacije i nasilnog ekstremizma	<p>Broj održanih sastanaka</p> <p>Broj zajedničkih inicijativa</p>	Nacionalni koordinator u saradnji sa NOT, RAN 1 civilnim društvom i	I, II, III, IV kvartal		Redovna budžetska sredstva/Donatorska sredstva (cc 5000 €)

		međunarodnim partnerima			
2.4. Održavati redovnu komunikaciju i saradnju sa sa vjerskim zajednicama u vezi sa prevencijom radikalizacije i nasilnog ekstremizma	Broj održanih sastanaka Broj održanih inicijativa	MLJMP u saradnji sa RAN 1, NOT, civilnim društvom i međunarodnim partnerima	I, II, III, IV kvartal		Redovna budžetska sredstva/donatorska sredstva (cc 12000 €)
2.5. Održavati redovnu komunikaciju i saradnju sa sa nevladinim organizacijama u vezi sa prevencijom radikalizacije i nasilnog ekstremizma	Broj održanih sastanaka Broj održanih inicijativa	Forum MNE u saradnji sa NOT, civilnim društvom i međunarodnim partnerima	I, II, III, IV kvartal		Redovna budžetska sredstva/donatorska sredstva
2.6. Pripremiti teze koje bi se koristile u javnim nastupima na temu radikalizma i nasilnog ekstremizma	Pripremljene komunikacione teze	RAN 1 u saradnji sa NOT	II kvartal		Redovna budžetska sredstva

2.7. Intenzivirati aktivnosti na smanjenju dostupnosti ekstremističkih sadržaja na internetu	<ul style="list-style-type: none"> - Urađena informacija/analiza o zakonskim i tehničkim mogućnostima i kapacitetima svih relevantnih subjekata u blokiranju internet sadržaja koji propagiraju radikalizam i nasilni ekstremizam - Unaprijeđena saradnja sa CIRT timom 	<p>RAN mreže, EKIP, NOT u saradnji sa internet provajderima</p> <p>Nacionalni koordinator, NOT, u saradnji sa MJU</p> <p>(</p>	<p>III kvartal 2019.</p> <p>I, II, III, IV kvartal</p>		<p>Redovna budžetska sredstva/Donatorska sredstva (cc 10000 €)</p> <p>Redovna budžetska sredstva</p>
Operativni cilj broj 3.	Jačanje otpornosti zajednice na radikalizaminasilni ekstremizam				
	Početno stanje		Stanje na kraju sprovođenja Akcionog plana		
	Dosadašnjim sprovođenjem CVE Strategije prepoznat je nedostatak definisanja različitih ciljnih grupa i prema njima dizajniranih i povezanih programa, kako bi se izbjegla preklapanja i utvrdili konkretni koraci pojedinačnih subjekata.		Precizno definisane ciljne grupe i dizajnirani (sprovedeni) specijalni programi i akcije.		
Aktivnost koja utiče na realizaciju operativnog cilja br. 3	Indikator rezultata	Nadležne institucije - nosioci aktivnosti	Rok nosiocu aktivnosti	Planirana sredstva	Izvor finansiranja
3.1. Izraditi priručnik za bolje razumijevanje i prepoznavanje pojave radikalizma i nasilnog ekstremizma	Izrađen priručnik Promovisan priručnik Distribuiran priručnik zainteresovanim stranama	RAN mreže (RAN 1, RAN 2, RAN 3, RAN 4, RAN 5, RAN 6) i NOT u sardnji sa međunarodnim partnerima	III kvartal		Redovna budžetska sredstva/ Donatorska sredstva

3.2. Osnaživati ulogu roditelja kao važnih aktera u prevenciji/suzbijanju radikalizacije i nasilnog ekstremizma	<p>Broj obučениh trenera</p> <p>Broj učesnika programa</p> <p>Broj održanih sesija</p>	<p>NVO Forum MNE u saradnji sa RAN 2, RAN 3 i RAN 4</p>	I, II, III, IV kvartal		<p>Redovna budžetska sredstva/SAD sredstva (10000 €)</p>
3.3. Sprovesti posebne programe tretmana u cilju deradikalizacije zatvorenika	<p>Sprovedeni programi deradikalizacije zatvorenika</p> <p>Praćenje specijalog recidivizma u vezi sa ovom pojavom.</p>	<p>ZIKS u saradnji sa RAN 6, NOT, međunarodnim partnerima</p>	I, II, III, IV kvartal		<p>Redovna budžetska sredstva/ Donatorska sredstva (cc 5000 €)</p>

STRATEŠKI CILJ 2

**Jačanje kapaciteta i uspostavljanje djelotvornih mehanizama
koordinacije među odgovornim institucijama na nacionalnom i međunarodnom nivou**

STRATEŠKI CILJ 2.	Jačanje kapaciteta i uspostavljanje djelotvornih mehanizama koordinacije među odgovornim institucijama na nacionalnom i međunarodnom nivou				
Operativni cilj 1.	Jačanje kapaciteta nadležnih institucija				
	Početno stanje	Stanje na kraju sprovođenja Akcionog plana			
	Dosadašnje sprovođenje CVE Strategije pokazalo je nedovoljno visok stepen znanja i vještina, kao i tehničke opremljenosti u nadležnim subjektima za bavljenje pitanjima radikalizma i nasilnog ekstremizma.	Sprovedene specijalno dizajnirane obuke za službenike nadležnih subjekata i nabavljena potrebna tehnička oprema.			
Aktivnost koja utiče na realizaciju operativnog cilja br.1	Indikator rezultata	Nadležne institucije - nosioci aktivnosti	Rok nosiocu aktivnosti	Planinra sredstva	Izvor finansiranja
1.1. Stručna usavršavanja službenika nadležnih institucija koji rade na pitanjima suzbijanja nasilnog ekstremizma i radikalizacije	Broj sprovedenih obuka Broj obučених službenika	Nadležni subjekti prepoznati ovim AP, NOT u saradnji sa civilnim društvom i međunarodnim partnerima	I, II, III, IV kvartal		Redovna budžetska sredstva/Donatorska sredstva
1.2. Održati redovnu konferenciju - Nacionalnu platformu za suzbijanje nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu	Održana druga redovna konferencija - Nacionalna platforma za suzbijanje nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu	CDT u saradnji sa NOT i međunarodnim partnerima	IV. kvartal 2019.		Donatorska sredstva (cc 15000 €)

1.3. Trening trenera (ToT) za sprovođenje obuka na temu ranog prepoznavanja radikalizacije i ekstremizma	<p>Odabrana ciljna grupa za trening trenera</p> <p>Urađen plan i program obuke za trenere</p> <p>Izabran međunarodni partner / Aplicirano za podršku u cilju sprovođenja ToT-a kod međunarodnih institucija</p> <p>Zajedničke aktivnosti sa NVO</p>	RAN 2 u sardnji sa NOT, civilnim društvom i međunarodnim partnerima	IV kvartal 2019.		Redovna budžetska sredstva/Donatorska sredstva
1.4. Intezivirati aktivnosti u cilju uspostavljanja Sistema za prethodno slanje informacija o putnicima - API sistema (<i>Advances Passenger Information</i>)	Sprovedene aktivnosti u cilju uspostavljanja Sistema za prethodno slanje informacija o putnicima - API sistema (<i>Advances Passenger Information</i>)	MUP	IV kvartal		Redovna budžetska sredstva/Donatorska sredstva
Operativni cilj broj 2.	Jačanje saradnje i koordinacije na nacionalnom nivou				
	Početno stanje	Stanje na kraju sprovođenja Akcionog plana			
	NOT jeformiran kao koordinaciono tijelo za borbu protiv nasilnog ekstremizma i radikalizma u Crnoj Gori, sastavljeno od predstavnika organa koji su nosioci mjera u AP 2016-2018., kao i predstavnika civilnog društva i podijeljen u RAN grupe.	<p>Uspješno funkcionisanje i rad NOT-a.</p> <p>Uspješno funkcionisanje RAN mreža.</p>			
Aktivnost koja utiče na realizaciju operativnog cilja br. 2	Indikator rezultata	Nadležne institucije - nosioci aktivnosti	Rok nosiocu aktivnosti	Planirana sredstva	Izvor finansiranja

2.1. Formirati nacionalnu RAN mrežu	Formirana nacionalna RAN mreže	CDT u saradnji sa NOT	IV kvartal		Redovna budžetska sredstva/Donator ska sredstva (cc 20000 €)
Operativni cilj broj 3.	Jačanje saradnje i koordinacije na međunarodnom nivou				
	Početno stanje	Stanje na kraju sprovođenja Akcionog plana			
	Dosadašnje sprovođenje CVE Strategije ukazalo je na potrebu daljeg jačanja saradnje i koordinacije na međunarodnom nivou.	Unaprijedena saradnja i koordinacija na međunarodnom nivou.			
Aktivnost koja utiče na realizaciju operativnog cilja br. 3	Indikator rezultata	Nadležne institucije – nosioci aktivnosti	Rok nosiocu aktivnosti	Planirana sredstva	Izvor finansiranja
3.1. Uspostaviti efikasnu saradnju sa međunarodnim organizacijama koje se bave prevencijom nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu	Broj zajedničkih inicijativa Broj analitičkih projekata u kojima Crna Gora učestvuje Broj odobrenih projekata Broj realizovanih projekata	Nacionalni koordinator u saradnji sa NOT i RAN mrežama	I, II, III, IV kvartal		Redovna budžetska sredstva/Donator ska sredstva

<p>3.2. Efikasna upotreba INTERPOL-ovih i EUROPOL-ovih resursa u sprječavanju i suzbijanju nasilnog ekstremizma</p>	<p>Broj razmijenjenih informacija, Broja nalitičkih projekata, inicijativa i operacija/akcija</p>	<p>UP u saradnji sa RAN 5</p>	<p>I, II, III, IV kvartal</p>		<p>Redovna budžetska sredstva</p>
<p>3.3. Pratiti i informisati nadležne organe o usvojenim rezolucijima i odlukama UN i drugih međunarodnih organizacija od značaja za prevenciju i suzbijanje nasilnog ekstremizma, i ukazivanje na smjernice i dobre prakse koje se primjenjuju na regionalnom i međunarodnom nivou</p>	<p>Stepen ostvarene implementacije međunarodnih instrumenata i standarda na nacionalnom nivou</p>	<p>MVP</p>	<p>I, II, III, IV kvartal</p>		<p>Redovna budžetska sredstva</p>

STRATEŠKI CILJ 3

Sprovođenje aktivnosti kao odgovor na pokretače radikalizacije – suzbijanje radikalizma i nasilnog ekstremizma

STRATEŠKI CILJ 3.	Sprovođenje aktivnosti kao odgovor na pokretače radikalizacije – suzbijanje radikalizma i nasilnog ekstremizma				
Operativni cilj 1.	Inteziviranje sprovođenja konkretnih aktivnosti kao odgovor na pokretače radikalizacije				
	Početno stanje	Stanje na kraju sprovođenja Akcionog plana			
	Dosadašnje sprovođenje CVE Strategije pokazalo je nedovoljan tretman pokretača radikalizacije i nasilnog ekstremizma, kao i nedovoljan broj i kvalitet programa čijom realizacijom bi se uticalo na eliminisanje ili suzbijanje pokretača radikalizacije.	Intezivirane konkretne aktivnosti i kreirani/sprovedeni programi koji su odgovor na pokretače radikalizacije.			
Aktivnost koja utiče na realizaciju operativnog cilja br.1	Indikator rezultata	Nadležne institucije - nosioci aktivnosti	Rok nosiocu aktivnosti	Planinra sredstva	Izvor finansiranja
1.1. Otkrivanje i krivično gonjenje počinitelaca krivičnih djela vezanih za nasilni ekstremizam i terorizam i lica koja učestvuju kao strani borci na stranim ratištima, kao i lica i kriminalnih grupa koje pomažu u finansiranju nasilnog ekstremizma i terorizma i regrutovanju i obučavanju stranih boraca	Izvještaj o procesuiranim krivičnim djelima učestvovanje u stranim oružanim formacijama, koji će sadržati broj: - Krivičnih prijava - Istraga - Optužnih akata i - Presuda	MP u saradnji sa UP, VDT, VS	I, II, III, IV kvartal		Redovna budžetska sredstva

<p>1.2. Razmjenjivati informacije u vezi sa listama pojedinaca i pravnih lica i ostale informacije drugih država i međunarodnih organizacija o licima koja se dovode u vezu sa nasilnim ekstremizmom, radikalizmom i terorizmom, o kojima obavještavaju UN i druge međunarodne organizacije.</p>	<p>Ažurirana nacionalna baza podataka</p>	<p>MVP u saradnji sa UP, ANB, MO i ME</p>	<p>I, II, III, IV kvartal</p>		<p>Redovna budžetska sredstva</p>
<p>1.3. Afirmisati sport kod djece i omladine</p>	<p>Broj održanih takmičenja</p> <p>Broj uključene djece i omladine</p> <p>Broj uključenih nastavnika fizičkog obrazovanja</p> <p>Broj izgrađenih ili rekonstruisanih infrastrukturnih objekata</p>	<p>MSM u saradnji sa RAN2 i NOT</p>	<p>I, II, III, IV kvartal</p>		<p>Redovna budžetska sredstva/ Donatorska sredstva</p>
<p>1.4. Afirmisati politiku zapošljavanja mladih</p>	<p>Broj programa kreiranih za zapošljavanje mladih</p> <p>Broj zaposlenih mladih lica kroz programe</p> <p>Broj mladih uključenih u programe</p>	<p>NOT MRSS ZZZ MPS MSM MPRR ME IRF</p>	<p>I, II, III, IV kvartal</p>		<p>Redovna budžetska sredstva</p>

<p>1.5. U sklopu rada kancelarija za mlade u jedinicama lokalne samouprave i omladinskim centrima i klubovima, sprovesti aktivnosti usmjerene ka mladima koje se konkretno odnose na prevenciju radikalizacije i nasilnog ekstremizma</p>	<p>Ostvarena saradnja sa nadležnim institucijama</p> <p>Broj održanih aktivnosti na temu radikalizma i nasilnog ekstremizma</p> <p>Broj mladih koji participiraju u tim aktivnostima</p> <p>Definisane preporuke za dalji rad</p>	<p>JLS, Forum MNE RAN 2 i RAN 3</p>	<p>I, II, III, IV kvartal</p>		<p>Redovna budžetska sredstva/ Donatorska sredstva (cc 3000 € po kancelariji)</p>
<p>1.6. Pokrenuti programe omladinskog aktivizma usmjerene na prevenciju radikalizacije i nasilnog ekstremizma</p>	<p>Broj održanih aktivnosti</p> <p>Broj mladih koji su participirali u aktivnostima</p> <p>Definisane preporuke shodno aktivnostima</p>	<p>RAN 2, RAN 3 u saradnji sa JLS</p>	<p>I, II, III, IV kvartal</p>		<p>Redovna budžetska sredstva/ Donatorska sredstva</p>

STRATEŠKI CILJ 4

**Sprovođenje monitoringa i evaluacije u cilju eliminisanja posljedica nasilnog ekstremizma i terorizma
i planiranja budućih aktivnosti**

STRATEŠKI CILJ 4.	Sprovođenje monitoringa i evaluacije u cilju eliminisanja posljedica nasilnog ekstremizma i terorizma i planiranja budućih aktivnosti				
Operativni cilj 1.	Redovno izvještavanje o implementaciji Akcionog plana				
	Početno stanje	Stanje na kraju sprovođenja Akcionog plana			
	Potreba pripreme polugodišnjeg i godišnjeg izvještavanja u cilju utvrđivanja stepena realizacije mjera/aktivnosti, stanja i potreba koje bi bile predmet nove Strategije suzbijanja nasilnog ekstremizma i pratećeg Akcionog plana	Izrađeni polugodišnji i godišnji izvještaji o realizaciji mjera/aktivnosti iz Akcionog plana			
Aktivnost koja utiče na realizaciju operativnog cilja br.1	Indikator rezultata	Nadležne institucije - nosioci aktivnosti	Rok nosiocu aktivnosti	Planinra sredstva	Izvor finansiranja
1.1. Sprovesti monitoring i evaluaciju kvaliteta realizacije Akcionog plana	Kvartalni izvještaj Polugodišnji izvještaj Godišnji izvještaj o realizaciji Akcionog plana	NOT	I, II, III, IV kvartal II i IV kvartal I kvartal 2020.		Redovna budžetska sredstva

1.2. Izraditi Strategiju suzbijanja nasilnog ekstremizma i prateći Akcioni plan za period nakon 2019. godine	Izrađena Strategija suzbijanja nasilnog ekstremizma Izrađen prateći Akcioni plan		IV kvartal 2019.		Redovna budžetska sredstva/Donatorska sredstva
--	---	--	------------------	--	--

CRNA GORA
BIRO ZA OPERATIVNU KOORDINACIJU

Nacionalni međuresorski operativni tim za implementaciju Akcionog plana za sprovođenje Strategije suzbijanja nasilnog ekstremizma 2016- 2018.

PREDLOG

IZVJEŠTAJ
O IMPLEMENTACIJI AKCIONOG PLANA ZA SPROVOĐENJE
STRATEGIJE SUZBIJANJA NASILNOG EKSTREMIZMA 2016-2018.

Podgorica, januar 2019. godine

SKRAĆENICE

CVE Strategija – Strategija suzbijanja nasilnog ekstremizma

CT Strategija – Strategija za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma 2015-2018. godina

ANB – Agencija za nacionalnu bezbjednost

EKIP- Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost

MJU – Ministarstvo javne uprave

MLJMP – Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

MO – Ministarstvo odbrane

MP – Ministarstvo pravde

MPRR – Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja

MPS – Ministarstvo prosvjete

MRSS – Ministarstvo rada i socijalnog staranja

MSM – Ministarstvo sporta i mladih

MUP – Ministarstvo unutrašnjih poslova

MVP – Ministarstvo vanjskih poslova

NOT - Nacionalni međuresorski operativni tim za implementaciju Akcionog plana za sprovođenje Strategije suzbijanja nasilnog ekstremizma

NVO – Nevladine organizacije

PA – Policijska akademija

RAN – Mreža za osvješćivanje od radikalizacije

RAN 1 – RAN za komunikaciju i narative

RAN 2 - RAN za obrazovanje i mlade

RAN 3 - RAN za lokalne zajednice

RAN 4 - RAN za zdravstvo i socijalnu zaštitu

RAN 5 - RAN za policiju i druge organe za sprovođenje zakona

RAN 6 - RAN za zatvore i uslovne kazne

RAN 7 - RAN za izlazne strategije

UP – Uprava policije

VDT – Vrhovno državno tužilaštvo

VS – Vrhovni sud Crne Gore

ZIKS – Zavod za izvršenje krivičnih sankcija

ZO – Zajednica opština Crne Gore

Sadržaj:

1. Uvod	5
2. Status realizacije mjera/aktivnosti	6
3. Ocjena stanja	14
4. Predlog daljih mjera i aktivnosti	17
Prilog 1	Realizovane obuke/seminari/treninzi koji se odnose na pojavu nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu, kroz implementaciju CT Strategije	19
Prilog 2	Tabela održanih seminara na temu Bezbjednosna kultura u državnoj administraciji 2016, 2017, 2018. godine	27
Prilog 3	Nacionalna platforma za borbu protiv nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu	28

1. Uvod

Vlada Crne Gore je, na predlog Ministarstva pravde, na sjednici od 10. decembra 2015. godine, donijela Strategiju suzbijanja nasilnog ekstremizma 2016-2018. godine, s ciljem da na djelotvoran način odgovori problemima radikalizacije i nasilnog ekstremizma, prepoznajući sljedeće strateške ciljeve kao prioritetne:

- Adekvatno razumijevanje pokretača radikalizacije u cilju prevencije radikalizacije;
- Uspostavljanje djelotvornih mehanizama koordinacije među odgovornim institucijama na nacionalnom i međunarodnom nivou;
- Sprovođenje aktivnosti kao odgovor na pokretače radikalizacije - suzbijanje radikalizma i nasilnog ekstremizma;
- Sprovođenje monitoringa i evaluacije u cilju eliminisanja posljedica nasilnog ekstremizma i terorizma i planiranja budućih aktivnosti.

Ovi ciljevi definisani su shodno smjernicama i prioritetima prepoznatim u strateškim dokumentima Ujedinjenih nacija, Evropske unije, OEBS-a i regionalnim prioritetima u okviru Procesu saradnje u Jugoistočnoj Evropi, kao i na rješenjima razvijenim pod okriljem Globalnog foruma za borbu protiv terorizma (*Global Counterterrorism Forum - GCTF*) i Mreže EU za podizanje svijesti o radikalizaciji (*EU Radicalization Awareness Network - EU RAN*).

Akcionim planom za implementaciju CVE Strategije za period 2016-2018, koji je Vlada Crne Gore donijela 21. aprila 2016. godine, detaljno su razrađeni strateški ciljevi kroz propisivanje konkretnih aktivnosti, nadležnih organa za njihovu realizaciju, rokova, zatim potrebnih budžetskih sredstava i indikatora rezultata.

Za svaku propisanu mjeru u Akcionom planu određen je nadležni organ koji je odgovoran za njenu realizaciju. Za realizaciju jednog broja mjera iz Akcionog plana određeno je više nadležnih organa koji su sa različitih aspekata odgovorni za uspješnu realizaciju propisane mjere, a u kontekstu ispunjavanja definisanog cilja. Koordinaciju rada navedenih organa u ispunjavanju definisanih ciljeva ovog Akcionog plana sprovodio je Biro za operativnu koordinaciju.

Biro za operativnu koordinaciju je u martu 2018. godine formirao **Nacionalni međuresorski operativni tim za implementaciju Akcionog plana za sprovođenje Strategije suzbijanja nasilnog ekstremizma**², kojim koordinira nacionalni koordinator, sa zadatkom da:

² Nacionalni međuresorski operativni tim za implementaciju Akcionog plana za sprovođenje Strategije suzbijanja nasilnog ekstremizma 2016- 2018. sačinjavaju:

- rukovodi, koordinira i prati aktivnosti, na operativnom nivou, državnih organa, organa uprave i drugih nadležnih institucija u sprovođenju Akcionog plana za implementaciju CVE Strategije za period 2016-2018;
- uspostavi komunikaciju sa ostalim ministarstvima, organima državne uprave i drugim institucijama, nevladinim organizacijama, u cilju sveobuhvatne realizacije Akcionog plana;
- izradi Izvještaj o realizaciji mjera iz Akcionog plana;
- polugodišnje podnosi izvještaj o radu Birou za operativnu koordinaciju, o realizovanim aktivnostima /mjerama, uz ocjenu stanja i davanje predloga za unapređenje stanja, dalje mjere i aktivnosti;
- podnosi godišnji Izvještaj Vladi;
- vršenje drugih poslova u cilju koordinacije i usmjeravanja aktivnosti na planu sprovođenja Akcionog plana;
- da pripremi i predloži novi Akcioni plan za 2019. godinu.

2. Status realizacije mjera/aktivnosti

Akcioni plan za sprovođenje CVE Strategije sadrži ukupno 4 cilja i 23 mjere.

Prateći mjere naznačene u Akcionom planu, ali i kroz redovne aktivnosti iz djelokruga svojih nadležnosti, nosioci implementacije zadatih mjera sprovode ciljeve Strategije suzbijanja nasilnog ekstremizma, a samim tim i smjernice i prioritete prepoznate u strateškim dokumentima Ujedinjenih nacija, Evropske unije i regionalnim prioritetima u okviru Procesu saradnje u Jugoistočnoj Evropi, kao i rješenja razvijena pod okriljem Globalnog foruma za borbu protiv terorizma (*Global Counterterrorism Forum - GCTF*) i Mreže EU za podizanje svijesti o radikalizaciji (*EU Radicalization Awareness Network - EU RAN*).

mr Dragan Pejanović, državni sekretar, Ministarstvo unutrašnjih poslova, nacionalni koordinator; *Vukica Jelić*, Ministarstvo rada i socijalnog staranja; *Vladana Četković*, Agencija za nacionalnu bezbjednost; *Nikola Šaranović*, Ministarstvo pravde; *Naser Husović*, Ministarstvo odbrane; *Ana Ražnatović*, Ministarstvo vanjskih poslova; *Maraš Dukaj*, Ministarstvo prosvjete; *dr Miro Knežević*, Ministarstvo zdravlja; *Žana Filipović*, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava; *Dejan Arsenijević*, Ministarstvo javne uprave; *Andrea Popović*, Ministarstvo sporta; *Miraš Radović*, sudija, Vrhovni sud; *Dražen Burić*, Vrhovno državno tužilaštvo; *Enis Baković*, Uprava policije; *Mladen Marković*, Uprava policije; *Pavle Dragović*, Uprava za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma; *Dragica Rajković*, Zavod za izvršenje krivičnih sankcija; *Mladen Bulatović*, Policijska akademija; *Saida Čikić*, Zajednica opština; *Pavle Mijušković*, Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost; *Dragan Koprivica*, NVO CDT; *Elvira Hadžibegović Bubanja*, NVO Forum MNE; *Sanda Vučić*, Ministarstvo unutrašnjih poslova, sekretarka Tima

Nasilni ekstremizam i radikalizacija, posebno nasilni ekstremizam koji vodi ka terorizmu, pojava je rasprostranjena širom regiona Zapadnog Balkana, Evrope i svijeta. U odnosu na zemlje regiona Crna Gora je najmanje pogođena ovom pojavom. Međutim, pojave različitih vrsta radikalizacije i nasilnog ekstremizma nijesu nepoznate u crnogorskom društvu. Zato se ovom pitanju posvećuje značajna pažnja.

Kako bi se efikasno borila sa pojavom nasilnog ekstremizma u svim njegovim oblicima i radikalizacije, Crna Gora unapređuje rad svih relevantnih nacionalnih subjekata u dijelu prevencije, deradikalizacije, reintegracije, resocijalizacije, praćenja i represije. Participacijom u značajnim regionalnim, evropskim i globalnim inicijativama, djelovanjem shodno prihvaćenim standardima i prioritetima, Vlada Crne Gora potvrđuje svoje opredjeljenje da doprinese očuvanju mira i stabilnosti kako u Crnoj Gori, tako regionu i šire.

U skladu sa nadležnostima, **službe bezbjednosti u kontinuitetu sprovode aktivnosti na planu sprječavanja terorizma i drugih oblika organizovanog nasilja**. Shodno tome, u okvirima svojih nadležnosti, periodično se izrađuju izvještaji i analize opasnosti i procjene rizika od nasilnog ekstremizma i terorizma, identifikuju pokretači nasilnog ekstremizma i radikalizacije, kao i faktori podložnosti. Kontinuirana i efikasna saradnja ostvaruje se sa međunarodnim organizacijama koje se bave prevencijom nasilnog ekstremizma, uz efikasnu upotrebu INTERPOL-ovih i EUROPOL-ovih resursa u sprječavanju i suzbijanju ove pojave. Ukupan broj obrađivanih predmeta iz oblasti opšteg organizovanog kriminala, terorizma i ratnih zločina za period 2016-2018. je 1142 od tog broja je završeno 1040 predmeta, dok je u radu 102 predmeta. Sa INTERPOL-om je razmijenjeno ukupno 1395 komunikacija po pitanju KD iz oblasti opšteg organizovanog kriminala, terorizma i ratnih zločina, od kojih je poslato 423 komunikacije, a zaprimljeno 972 komunikacije. Sa EUROPOL-om je razmijenjeno ukupno 1903 komunikacije po pitanju KD iz oblasti opšteg organizovanog kriminala, terorizma i ratnih zločina, od kojih je poslato 247 komunikacija, a zaprimljeno 1656 komunikacija. Sa SELEC centrom je razmijenjeno ukupno 73 komunikacije po pitanju KD iz oblasti opšteg organizovanog kriminala, terorizma i ratnih zločina, od kojih je poslato 28 komunikacija, a zaprimljeno 45 komunikacija.

MVP, od strane UN-a i drugih organizacija, zaprima i nadležnim organima prosleđuje liste pojedinaca i pravnih lica koja su pod sankcijama UN-a i drugih organizacija. Sva lica koja se nalaze na naznačenim listama unose se u baze podataka službi bezbjednosti. Na nivou Uprave policije, u skladu sa rezolucijom UN-a, a u cilju adekvatnog monitoringa nad kretanjem „stranih terorističkih boraca“ u/kroz Crnu Goru, Odsjek za međunarodnu policijsku saradnju, vrši kontinuirane unakrsne provjere u nacionalnim policijskim bazama za sve identifikacione podatke i podatke o pasošima, čiji su nosioci „strani teroristički borci“ ili lica povezana sa njima, a koja su zaprimljena od neke druge države članice INTERPOL-a. Takođe posredstvom Službe za informacione tehnologije u aplikaciju granica insertuju se svi relevantni podaci o licima i dokumentima koje koriste lica koja se nalaze na

potjernicama INTERPOL-a, a u cilju što efikasnijeg sprovođenja granične kontrole i adekvatnog postupanja službenika granične i kriminalističke policije u slučajevima njihovog pojavljivanja na nekom od graničnih prelaza u Crnoj Gori.

Rad na uspostavljanju Sistema za prethodno slanje informacija o putnicima – API sistema (*Advanced Passenger Information*), jedan od ključnih aktivnosti koje se sprovode u Crnoj Gori u cilju jačanja nacionalnih preventivnih kapaciteta u borbi protiv stranih boraca. Izrađena je „mapa puta“ koja precizira implementaciju ovog sistema, formirana radna grupa, ostavrena saradnja sa međunarodnim partnerima. Obaveze prevoznika u vazdušnom saobraćaju precizirane su Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o graničnoj kontroli koji je usvojen sjednici Vlade od 1. novembra 2018. godine, a koji je u potpunosti usaglašen sa Zakonikom o šengenskim granicama. Predlog zakona je trenutno u Skupštinskoj proceduri. U cilju zaštite podataka o ličnosti, izvršena je izmjena člana 52a važećeg zakona čime je izvršeno usklađivanje sa Direktivom o obavezi prevoznika da otkrivaju podatke o putnicima, tzv. API direktivom, na način da će prevoznik u vazdušnom saobraćaju, nakon dostavljanja podataka o putnicima Policiji, biti dužan da pomenute podatke obriše u roku od 24h. Istu obavezu ima i Policija, s tim da se rok 24h može produžiti u slučajevima kada su podaci potrebni za vršenje daljih policijskih poslova. Članom 37 predviđena je novčana kazna za pravno lice ako Policiji odmah po završetku prijave putnika za let ne dostavi podatke ili dostavi nepotpune ili netačne podatke o putnicima i ne izbriše podatke o putnicima u vazdušnom saobraćaju u roku od 24 časa od vremena pristajanja aviona na aerodrom u kojem je obavljena granična kontrola.

U vremenu ekspanzije interneta, velika pažnja se poklanja i **prepoznavanju prijetnji sa interneta**. U tom cilju, primjenjuju se zakonom propisana sredstva i metode, što između ostalog podrazumijeva korišćenje javno dostupnih izvora. U sklopu ovih aktivnosti izrađuju se liste prepoznatih sajtova, profila na društvenim mrežama putem kojih se širi nasilni ekstremizam. Unaprijeđeni su kapaciteti jedinica za kompjuterski kriminal na način što se modernizacija tehničkih i stručno usavršavanje kadrovskih resursa sprovodi u skladu sa mjerama definisanim programima rada službi bezbjednosti, standardima NATO i raspoloživim finansijskim sredstvima.

Imajući u vidu aktuelnu primjenjivost *Soft measures*, odnosno širenja ideja koje vode ka nasilnom ekstremizmu i radikalizaciji putem interneta, kao i kompleksnost postupka praćenja, presretanja i blokiranja neprimjerenih internet sadržaja, sa nivoa NOT-a **pokrenuta je saradnja sa operatorima elektronskih komunikacija u Crnoj Gori**, kako bi se pripremile procedure i efikasno sprovodila politika zaustavljanja širenja ekstremističkih sadržaja putem interneta. U tom pravcu, imenovane su i kontakt osobe ispred nacionalnih internet provajdera, a radi se i na pripremi analize o zakonskim i tehničkim mogućnostima i kapacitetima svih relevantnih subjekata u blokiranju internet sadržaja koji propagiraju radikalizam i nasilni ekstremizam.

Takođe, realizovane su i **obuke na temu bezbjednosne kulture u državnoj administraciji, bezbjednog korišćenja interneta, informacione bezbjednosti i zaštite podataka**. Tako su u periodu 2016. do 2018. godine seminar pohađala 333 državna službenika. **Obučavanje službenika**

nadležnih institucija, u odnosu na teme ranog prepoznavanja, prevencije i suzbijanja radikalizacije i nasilnog ekstremizma, kao i srodnih tema i pojava odvija se u kontinuitetu, u zemlji i inostranstvu.

Sa nivoa Ministarstva pravde, prati se usklađenost nacionalnog zakonodavstva sa međunarodnim standardima u oblasti nasilnog ekstremizma i radikalizacije. Tako je **potpisan Dodatni protokol o stranim terorističkim borcima uz Konvenciju Savjeta Evrope o prevenciji terorizma (2015)** 4.10.2016. godine. Skupština Crne Gore je usvojila Zakon o potvrđivanju ovog protokola 26. jula 2017. godine. Zakon je objavljen u „Službenom listu Crne Gore – Međunarodni ugovori“, br. 006/17 od 11.08.2017. godine.

U saradnji sa Kancelarijom UN za drogu i kriminal (UNODC) **izrađen je Priručnik o stranim terorističkim borcima za institucije za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije Jugoistočne Evrope**. Priručnik je urađen u okviru implementacije projekta UNODC-a o prevenciji terorizma (*Terrorism Prevention Branch - TPB*), koji je posvećen pomoći nacionalnim jurisdikcijama (Albanija, Bosna i Hercegovina, Makedonija, Srbija, Crna Gora, Kosovo i Hrvatska) da ojačaju ekspertizu kada su u pitanju terorističke prijetnje, sa posebnim fokusom na strane terorističke borce.

Kako je fokus u borbi protiv nasilnog ekstremizma i radikalizacije stavljen na preventivnim i proaktivnim mjerama, tako se vodilo računa o uključenosti svih relevantnih nacionalnih subjekata u suzbijanju ove pojave: nadležni državni organi, lokalne samouprave, parlamentarne partije, mediji, nevladina udruženja, vjerske zajednice, akademska zajednica.

Značajan dio aktivnosti posvećen je radu s mladima kao najranjivijoj kategoriji u cilju podizanja svijesti o značaju CVE strategije i posljedicama ekstremističkog nasilja u društvu. MSM je samostalno i u saradnji sa međunarodnim partnerima i nacionalnim NVO realizovalo edukativne radionice za mlade u oblasti nasilja, govora mržnje i diskriminacije, prepoznavanja, prevencije i odgovora u slučajevima nasilja i govora mržnje online i offline i drugih negativnih pojava koje se u širem kontekstu odnose na nasilni ekstremizam i radikalizaciju. Edukativne radionice/treninge je tokom 2016, 2017 i 2018. godine pohađalo preko 3500 učenika srednjih i osnovnih škola i nastavnika. Takođe, u istraživanjima koja sprovedena tokom 2018. godine obuhvaćeno je 2400 mladih ljudi.

U okviru svojih redovnih nadležnosti koje se odnose na **saradnju sa vjerskim zajednicama**, MLJMP je sprovelo anketu “Uloga i uticaj religije na formiranje moralnih vrijednosti, vrijednosnih orijentacija i vrijednosnih stavova studentske populacije u Crnoj Gori”, sa ciljem da se ispita da li religija igra važnu ulogu u formiranju moralnih stavova i moralnih vrijednosti kod studenata, odnosno da li odnos prema religiji, utiče na ličnost i izgrađivanje etičkih standarda ponašanja. Rezultati istraživanja pokazuju da postoji veliki prostor za unapređenje i edukaciju u oblasti poznavanja različitih religijskih učenja, kao i potrebu za uvođenjem Etike kao posebnog predmeta na svim nivoima obrazovanja, kako bi mladi ljudi bili ne samo edukovani već i vaspitavani kao moralne ličnosti na opšte prihvatljivim etičkim principima.

Kroz proces konsultacija i analizu postojeće dokumentacije, na čelu sa MRSS, **identifikovano je nekoliko državnih institucija koje sprovode programe usmjerene na stvaranje pozitivnog učinka za zapošljavanje mladih: ZZZ, MPS, MSM, MPRR, ME i IRF.**

ZZZ, od 2016. godine, sprovodi tri programa aktivne politike zapošljavanja koji su bili usmjereni na podršku zapošljavanja mladih: (1) „Mladi su naš potencijal, pružimo im šansu“, (2) „Stop sivoj ekonomiji“ i (3) „Osposobljavanje za samostalan rad“ (npr. u 2016. godini, programom „Mladi su naš potencijal, pružimo im šansu“ obuhvaćeno je 49 lica životne dobi do 30 godina, sa stečenim visokim obrazovanjem, radnim iskustvom, te naprednim poznavanjem rada na računaru i engleskog jezika; programom „Stop sivoj ekonomiji“ tokom 2016. godine obuhvaćeno 100 nezaposlenih mladih osoba, dok je tokom 2017. godine taj broj iznosio 145).

MPS od 2013. godine sprovodi osnovni program zapošljavanja mladih „Program stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem“ (npr. tokom 2013. godine ovim programom je obuhvaćeno 4211 mladih, dok je u 2017. godini bilo 3274, pri čemu su finansijska izdvajanja iznosila između 10 i 8,5 miliona eura).

MSM je u 2017. godini pokrenulo program dodjele bespovratnih finansijskih sredstava (grantova) za projekte usmjerene na pružanje podrške mladima. Podržano je ukupno 36 projekata, od kojih se 7 bavilo rješavanjem nezaposlenosti mladih. U procesu odabira projekata dva kriterijuma su bila ključna: udio mladih koji će imati koristi od rezultata projekta i inovativnost projektnog pristupa. U 2017. godini, u ove projekte uloženo je 170000 eura, a u 2018. godini preko 500.000 eura od čega je petina usmjerena na unaprijeđenje zapošljavanja mladih.

MPRR je, uzimajući u obzir stepen nezaposlenosti koji je posebno izražen u ruralnim područjima, razvilo programe za unaprijeđenje samoizdržavanja mladih u ovom sektoru: (1) „Mladi poljoprivrednici“ – namijenjen je mladima sa srednom ili visokom stručnom spremom u obrazovnim profilima vezanim za poljoprivredu i čije porodice posjeduju poljoprivredno zemljište, odnosno imaju zaključen ugovor o zakupu poljoprivrednog zemljišta. Visina pojedinačne subvencije iznosi 10.000 eura.

ME nudi niz programa koji za cilj imaju podsticanje ekonomskog razvoja kroz podršku preduzetništvu i otvaranje novih radnih mjesta. U odnosu na mlade, karakteristične su subvencije za otvaranje novih radnih mjesta. U zavisnosti od regije, vrijednosti investicije i broja otvorenih radnih mjesta, ME može odobriti subvenciju za svako novoootvoreno radno mjesto u vrijednosti od 3.000 – 10.000 eura. Drugi program za unaprijeđenje zapošljavanja mladih je razvoj Poslovnih zona. Registrovanje preduzeća unutar njih podrazumijeva značajne pogodnosti u smislu poreskih olakšica i oslobađanja od plaćanja socijalnih doprinosa tokom perioda od 5 godina. U saradnji sa IRF, ME pruža podršku novim preduzetnicima koji traže partnere, kroz konsultacije u procesu izrade njihovog poslovnog plana i pružanje savjeta. Proces uspostavljanja klastera, takođe, može biti od velike koristi za mlade

preduzetnike jer daje mogućnost smanjenja troškova opreme, transporta i dr. oslobađajući tako novoosnovana manja preduzeća dijela pritiska kojem su izložena.

MRSS je tokom 2018. godine isplatilo cca 91.000.000 eura materijalnih davanja iz oblasti socijalne i dječije zaštite po centrima za socijalni rad sa područnim jedinicama.

IRF je svoj program podrške preduzetništvu mladih započeo 2013. godine. Za ovu kategoriju relevantne su dvije kreditne linije – kreditiranje mladih i kreditiranje nezaposlenih visokoškolaca: (1) „Program kreditiranja mladih u biznisu“ – cilj programa je podsticanje osnivanja i razvoja poslovanja mikro, malih i srednjih preduzeća i preduzetništva koji su u vlasništvu crnogorskih državljana životne dobi do 35 godina; (2) „Program kreditiranja visokoškolaca“ - cilj programa je podsticanje osnivanja mikro, malih i srednjih preduzeća koji su vlasništvu crnogorskih državljana sa viokom stručnom spremom, a nalaze se na evidenciji nezaposlenih lica ZZZ.

Imajući u vidu da je većina slučajeva ispoljavanja nasilnog ekstremizma kroz učešće u stranim oružanim sukobima bilo vjerski motivisano, MLJMP održava **redovnu komunikaciju sa vjerskim zajednicama** u odnosu na ove pojave. Tako je u martu 2018. godine održana konferencija “Religija i međureligijski dijalog”, kojoj su prisustvovali predstavnici akademske zajednice, nacionalnih institucija, vjerskih zajednica i civilnog društva, i usaglasili se da je interreligijski dijalog temelj participativne demokratije u Crnoj Gori, te da etičke vrijednosti koje se nalaze u temelju svih monoteističkih religija predstavljaju optimalnu platformu za izgradnju skladnih međuvjerskih odnosa u crnogorskom društvu.

Uključenost lokalne zajednice odvija se kroz sprovođenje zajedničkih aktivnosti sa NVO i međunarodnim partnerima. Tako su **pet opština Crne Gore postale članice globalne Mreže jakih opština (*Strong Cities Network*)** čiji je zadatak izgradnja socijalne kohezije i otpornosti u borbi protiv nasilnog ekstremizma u svim njegovim oblicima (Ulcinj, Bar, Berane, Gusinje i Rožaje). Opština Ulcinj je prva opština u Crnoj Gori koja se pridružila ovoj inicijativi 2016. godine i učestovala na samitu u Antaliji iste godine. Predstavnici ove opštine su učestovali na regionalnoj radionici za članove Mreže jakih gradova iz Crne Gore, Srbije i Kosova i radionici "Snažni gradovi se suprostavljaju nasilnom ekstremizmu" održane u okviru ICMA projekta "Izgradnja stručnosti opštinskih vlasti na zapadnom Balkanu u borbi protiv nasilnog ekstremizma". Predstavnik opštine Berane učestvovao je na Globalnom samitu Mreže snažnih gradova i konferenciji “Izgradnja otpornosti na radikalizaciju i nasilni ekstremizam”, koji su održani 2017. godine u Danskoj.

Pored toga što su učestvovali na regionalnim obukama, predstavnici ovih opština su bili i domaćini istih. U julu 2017. godine u Ulcinju je održana radionica na temu “Snažni gradovi u borbi protiv nasilnog ekstremizma: procjena rizika, lokalni referentni mehanizmi i angažman omladine”, u

organizaciji Međunarodne asocijacije gradskih uprava (ICMA). Održana su četiri interaktivna predavanja za srednjoškolce na temu „Nasilni ekstremizam i radikalizacija mladih: Globalni i lokalni aspekti“, koja je odslušalo oko 200 učenika.

Opština Bar se 2016. godine pridružila projektu Međunarodnog udruženja za upravljanje gradovima/okruzima (*ICMA-International Cities/Counties Management Association*) i odredila kontakt osobu za saradnju sa ovim udruženjem. Pored navedenog, predstavnici ove opštine članovi su tri radne grupe koje vodi SCN: (1) komunikacija i suzbijanje priča, (2) izbjeglice i interno raseljina lica i (3) javne/privatne inicijative u pogledu istraživanja mogućnosti za partnerstvo između lokalnih biznisa, opština, grupa civilnog društva kako bi se izgradila otpornost zajednice, angažovali mladi i suzbile priče i radikalizacija. S tim u vezi, predstavnici opštine su 2017. godine, učestvovali na radionici/seminaru posvećenom identifikaciji rizika koji se odnose na nasilni ekstremizam, upoznavanju s preporukama i primjerima dobre prakse iz razvijenih država, a sve u cilju podizanja svijesti svih zainteresovanih i uključenih strana u lokalnoj zajednici (porodica, škola, opštinska uprava, lokalna preduzeća, zdravstveni i socijalni radnici, vjerske starješine itd.), održanoj u Ulcinju. Takođe, predstavnici ove opštine su učestvovali na Regionalnoj konferenciji posvećenoj borbi protiv nasilnog ekstremizma za gradove-članove SCN-a sa Zapadnog Balkana.

U novembru 2018. godine održana je regionalna konferencija „Zajednički pristupi i saradnja u borbi protiv ekstremizma“, u organizaciji Međunarodnog republikanskog instituta, sa ciljem razmjene dobrih praksi i identifikovanja potreba, te shodno tome pružanju podrške u pravcu jačanja uloge lokalne zajednice u suzbijanju radikalizacije i nasilnog ekstremizma.

Prve radionice na temu nasilnog ekstremizma, u Kancelarijama za mlade, organizovane su u saradnji sa NVO Forumom MNE, tokom 2017. i 2018. godine.

Saradnja sa regionalnim i međunarodnim partnerima, kao i saradnja između nadležnih subjekata na nacionalnom nivou i njihova saradnja sa NVO, ojačana je formiranjem NOT-a od strane Biroa za operativnu koordinaciju, u martu 2018. godine. Ovaj tim je do sada održao dvanaest sastanka tokom kojih je realizovan niz konkretnih aktivnosti i izrađeni: Izvještaj o implementaciji Akcionog plana koji je dostavljen Birou za operativnu koordinaciju, Predlog Izvještaja o implementaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije suzbijanja nasilnog ekstremizma 2016-2018. godine, kao i Predlog prelaznog Akcionog plana za 2019. godinu za nastavak realizacije aktivnosti iz Strategije suzbijanja nasilnog ekstremizma 2016-2018. godinu. U rad ovog tima uključeni su predstavnici dvadesetjednog (21) subjekta: Ministarstvo pravde, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo odbrane, Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo javne uprave, Ministarstvo sporta, Ministarstvo vanjskih poslova, Vrhovni sud, Vrhovno državno tužilaštvo, Agencija za nacionalnu bezbjednost, Uprava policije, Uprava za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma, Zavod za izvršenje krivičnih sankcija, Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, Policijska akademija, Zajednica opština Crne Gore, NVO Centar za demokratsku tranziciju i NVO Forum MNE.

U okviru ovog tima **formirano je sedam (7) radnih grupa za osvještavanje od radikalizacije - RAN mreže (po uzoru na EU RAN)**, čiji će rad doprinijeti sprovođenju konkretnih preventivnih mjera na lokalnom nivou, realizaciji mjera iz akcionog plana, a rezultati poslužiti kao smjernice za izradu nove CVE Strategije i pratećeg AP za period nakon 2019. godine.

Formirane su sljedeće RAN grupe:

- (1) RAN za komunikaciju i narative (sastavljen od predstavnika: MP, MVP, MLJMP, NVO CDT);
- (2) RAN za obrazovanje i mlade (sastavljen od predstavnika: MPS, MS, PA, NVO Forum MNE);
- (3) RAN za lokalne zajednice (sastavljen od predstavnika: ZO, MJU, UP);
- (4) RAN za zdravstvo i socijalnu zaštitu (sastavljen od predstavnika: MRSS, MZ);
- (5) RAN za policiju i druge organe za sprovođenje zakona (sastavljen od predstavnika: UP, ANB, MO, VDT, USPNFT, MP);
- (6) RAN za zatvore i uslovne kazne (sastavljen od predstavnika: ZIKS, VS);
- (7) RAN za izlazne strategije (sublimacija rada svih ostalih radnih grupa).

Tokom 2018. godine, za potrebe NOT-a, **urađeno je istraživanje o razumijevanju pokretača radikalizacije i nasilnog ekstremizma u Crnoj Gori**, od strane NVO Forum mladih i nefomalna edukacija - Forum MNE i *DeFacto Consultancy*, u saradnji sa ANB i Policijskom akademijom, i uz konsultaciju kolega iz Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija.

Nacionalna platforma - konferencija pod sloganom „Zajedno protiv nasilnog ekstremizma“, koja je održana 14. decembra 2018. godine, rezultat je zajedničkog rada i napora NOT-a, MUP-a i CDT-a, uz podršku Misije OEBS-a u Crnoj Gori. Platforma je okupila predstavnike Vlade, političkih partija, vjerske predstavnike, predstavnike civilnog društva, akademske zajednice i medija iz cijele Crne Gore, sa ciljem povećanja svijesti o ključnoj ulozi svih aktera u društvu u sprječavanju i borbi protiv nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu. Crna Gora je jedina država u regionu koja ima ovakav dokument.

Radom NOT-a ojačana je i regionalna saradnja na nivou nacionalnih CVE koordinatora i saradnja sa međunarodnim partnerima (IISG, WBCTI, IRI, RCC..). Tako je nacionalni kloordinator za suzbijanje nasilnog ekstremizma učestvovao na sastancima Mreže nacionalnih CVE koordinatora za Zapadni Balkan, uz podršku i organizaciju EU, pri čemu je Crna Gora bila domaćin drugog sastanka koji je održan u oktobru 2018. godine u Budvi. Na nivou NOT-a održava se redovna komunikacija i saradnja sa međunarodnim partnerima koji su pružili podršku realizaciji mjera/aktivnosti iz Aakcionog plana, a koji će pružiti aktivnu podršku realizaciji prelaznog AP za 2019. godinu.

3. Ocjena stanja

Različiti oblici nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu su globalne pojave kojima se svako društvo mora aktivno i odlučno suprotstavljati na lokalnom, državnom, regionalnom i međudržavnom nivou.

Region Zapadnog Balkana je jedno od osjetljivih područja, imajući u vidu negativno nasljeđe iz ratova sa kraja 20. vijeka, preplijetanje različitih interesa i uticaja, ali i često pogrešna razumijevanja nacionalnih i vjerskih raznolikosti stavnovništva koje živi na tom prostoru. Crna Gora se, kao jedna od zemalja Zapadnog Balkana, nalazi u grupi manje potencijalno ugroženih zemalja tj. onih u kojima je ovaj problem manje izražen. Ipak, pojave različitih vrsta radikalizacije i nasilnog ekstremizma nijesu nepoznate u crnogorskom društvu. **Zato se ovom pitanju mora posvetiti posebna pažnja imajući u vidu Ustavno opredjeljenje Crne Gore kao građanske države i društva u kome je zabranjeno podsticanje mržnje, diskriminacije ili stigmatizacije po bilo kom osnovu.**

U periodu od oktobra 2012. godine do kraja 2018. godine, u Siriju su otputovala 23 punoljetna crnogorska državljana (18 muškaraca i 5 žena), zajedno sa 3 djece. U Siriji je poginulo 6 muškaraca, 3 muškarca, 4 žene i 2 djece su ostali na teritoriji pod kontrolom ISIL-a, dok je 1 muškarac pritvoren u Turskoj, a 8 muškaraca, 1 žena i 1 dijete se vratilo u Crnu Goru.

Od novembra 2015. godine, nema registrovanih odlazaka crnogorskih državljana u Siriju.

U Istočnoj Ukrajini je, od 2014. godine, boravilo nekoliko punoljetnih crnogorskih državljana i svi su se vratili u Crnu Goru.

U izvještajnom periodu u **Specijalnom državnom tužilaštvu** formiran je jedan predmet protiv jednog fizičkog lica zbog krivičnog djela iz čl.449b stav 2 KZCG protiv kojeg je podnijet optužni predlog Višem sudu u Podgorici 02.06.2017. godine. Postupajući po optužnom predlogu SDT-a, Viši sud je donio osuđujuću presudu – zatvorsku kaznu. Takođe, u Specijalnom državnom tužilaštvu formiran je i predmet sa oznakom Ktr-S u vezi sa učešćem jednog crnogorskog državljanina u stranim oružanim formacijama, a koji je dostavljen na nadležnost Višem državnom tužilaštvu u Podgorici dana 09.09.2016. godine. **U Višem državnom tužilaštvu** u 2016. godini podnijeta je krivična prijava protiv jednog lica zbog krivičnog djela učestvovanje u stranim oružanim formacijama iz člana 449b stav 2 KZ CG koje je u 2016. godini optuženo, dok je presuda donijeta u 2017. godini.

U Višem sudu u Podgorici vođena su 2 krivična postupaka, zbog krivičnog djela učestvovanje u stranim oružanim formacijama iz čl 449b KZ CG. Pravosnažnom presudom od 10.06.2017. godine, optuženi (B.M.) je oglašen krivim, zbog krivičnog djela učestvovanje u stranim oružanim formacijama iz čl. 449b st. 2 KZ CG (u Istočnoj Ukrajini) i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 6 (šest) mjeseci (kako se pravosnažna presuda odnosi i na djelo u sticaju, tako je B.M. osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 3 (tri) godine i 5 (pet) mjeseci). Pravosnažnom presudom od 28.02.2018. godine, optuženi (B.H.) je oglašen krivim, zbog krivičnog djela učestvovanje u stranim oružanim formacijama iz čl 449b KZ CG, (u Siriji) i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 6 (šest) mjeseci.

Trenutno se na izdržavanju kazne zatvora u ZIKS-u nalazi jedno lice koje je oglašeno krivim zbog krivičnog djela učestvovanje u stranim oružanim formacijama iz čl. 449b st. 2 KZ CG (u Istočnoj Ukrajini). Za ovo lice kreiran je individualni program tretmana koji je prilagođen njegovoj ličnosti i faktorima rizika. Individualni program tretmana je bio kreiran i za drugo lice koje je oglašeno krivim zbog krivičnog djela učestvovanje u stranim oružanim formacijama iz čl. 449b st. 2 KZ CG (u Siriji). Ovaj program tretmana je uspješno sproveden što potvrđuje i činjenica da je od strane suda ovo lice uslovno otpušteno sa izdržavanja kazne. Kako se posebni programi tretmana kreiraju za grupe zatvorenika sa zajedničnim problemom ili rizikom, tako su kroz uspostavljenu saradnju sa Ministarstvom pravde Bavarske formirane teme za sprečavanje radikalnih ekstremizama kod zatvorenika, kako bi se moglo adekvatno odgovoriti ovom izazovu uslučaju da se na izdržavanju kazne zatvora nađe više zatvornika koji su učesvovali na stranim ratištima.

Suzbijanje nasilnog ekstremizma i radikalizacije zahtijeva posvećen angažman i profesionalnu saradnju svih segmenata društva - prije svih državnih organa i lokalnih samouprava ali i drugih važnih činilaca društva iz nevladinog, privatnog, naučnog i civilnog sektora. S toga, NOT je pripremio Prelazni Akcioni plan za 2019. godinu za nastavak realizacije aktivnosti iz CVE Strategije 2016-2018. sa posebnim fokusom na prevenciji. Cilj donošenja Prelaznog akcionog plana za 2019. godinu je da se obezbijedi praktičan dokument koji akcenat stavlja na nastavak implementacije ključnih elemenata Strategije suzbijanja nasilnog ekstremizma 2016-2018. godine, u skladu s novim pravnim okvirom za strateško planiranje, čime se promoviše princip ekonomičnosti i racionalnog planiranja politika, iz člana 12 Uredbe o načinu i postupku izrade, usklađivanja i praćenja sprovođenja strateških dokumenata. Ovim se pokazuje odgovoran pristup u planiranju politika zasnovanom na činjenicama i mjerljivim rezultatima, budući da će se sprovođenjem akcionog plana tokom 2019. godine obezbijediti konstruktivna podloga za donošenje novog strateškog dokumenta kojim se uređuje ova oblast.

Cilj Vlade Crne Gore, Vijeća za nacionalnu bezbjednost, Biroa za operativnu koordinaciju i NOT-a jeste jačanje otpornosti crnogorskog društva na pojavu radikalizacije i nasilnog ekstremizma, posebno onih koji vode ka terorizmu, te davanje konkretnog doprinosa ostvarivanju

regionalnih i globalnih rezultata u suočavanju sa ovim izazovima. To je prepoznala međunarodna zajednica i kao podršku naporima Crne Gore podržala i/ili organizovala značajan broj aktivnosti tokom 2018. godine.

Najbolji način otklanjanja nekog problema je utvđivanje njegovog korijena. S tim u vezi, NVO Forum MNE je za potrebe NOT- a uradila istraživanje **Pokretači radikalizacije i nasilnog ekstremizma u Crnoj Gori.**

Kako je prevencija najbolji način borbe protiv ovakvih oblika ponašanja, stoga je identifikacija faktora koji uzrokuju devijacije ključna za njihovo sprječavanje. Zato je, za crnogorsko društvo, neophodno bilo identifikovati šta je to što naš kontekst razlikuje od drugih djelova Evrope i svijeta. Produkt višemjesečnog rada je, po prvi put, objedinjavanje svih pokretača – „okidača“ koji vode do radikalizacije i nasilnog ekstremizma.

Pokretači radikalizacije i nasilnog ekstremizma, generalno, mogu se podjeliti su u tri grupe, i to:

1. Strukturalni faktori

- Demografija (pol, tip naselja u kojem osoba živi, nivo obrazovanja, status zaposlenosti, nivo prihoda i obrazovanja),
- Politička dešavanja na globalnom i regionalnom nivou,
- Nejednakost, nepravda i kršenje ljudskih prava,
- Korupcija i nekažnjivost elita,
- Zanemarivanje lokalne sredine u kojoj osoba živi od strane centralne vlasti.

2. Individualni faktori

- Odbijanje i odbacivanje rastuće raznolikosti u društvu,
- Uticaj vjere,
- Socijalna isključenost,
- Želja za pripadnošću određenoj grupi i postizanjem statusa u toj grupi,
- Nezadovoljstvo i frustracija usljed neispunjenja društvenih i ekonomskih potreba,
- Želja za sticanjem finansijske koristi.

3. Omogućavajući faktori

- Pristup radikalizovanim zajednicama putem društvenih mreža i
- Olakšan pristip oružju ili drugim relevantnim oruđima.

Na osnovu prethodno navedenog, možemo konstatovati da su postignuti značajni rezultati u implementaciji strateških i operativnih ciljeva iz CVE Strategije.

- **U odnosu na adekvatno razumijevanje pokretača radikalizacije u cilju prevencije radikalizacije** identifikovani su pokretači, odnosno „okidači“ i preduzete konkretne mjere ka njihovom ublažavanju i eliminaciji.
- **U odnosu na uspostavljanje djelotvornih mehanizama koordinacije među odgovornim institucijama na nacionalnom i međunarodnom nivou**, Biro za operativnu koordinaciju je formirao NOT čijim radom je ostvarena intezivna koordinacija među relevantnim subjektima na nacionalnom i međunarodnom nivou.
- **U odnosu na sprovođenje aktivnosti kao odgovor na pokretače radikalizacije - suzbijanje radikalizma i nasilnog ekstremizma**, realizovane su i započete konkretne aktivnosti, ali i aktivnosti koje se u širem kontekstu odnose na srž problema, a čija će realizacija biti direktno usmjerena na eliminaciju pokretača, odnosno suzbijanje radikalizma i nasilnog ekstremizma, kao i preveniranje mogućih štetnih posljedica po građane i crnogorsko društvo u cjelini.
- **Kod sprovođenja monitoringa i evaluacije u cilju eliminisanja posljedica nasilnog ekstremizma i terorizma i planiranja budućih aktivnosti**, NOT je Birou za operativnu koordinaciju uputio Izvještaj o implementaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije suzbijanja nasilnog ekstremizma 2016 – 2018. godinu za period do 1. juna 2018. godine; predlog završnog Izvještaja o implementaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije suzbijanja nasilnog ekstremizma 2016 – 2018. godinu, kao i Predlog prelaznog Akcionog plana za 2019. godinu za nastavak realizacije aktivnosti iz Strategije suzbijanja nasilnog ekstremizma 2016-2018. godine. Predlog prelaznog akciono plana za 2019. godinu s Predlogom Izvještaja biće dostavljeni Vladi Crne Gore, do kraja januara 2019. godine.

Za realizaciju mjera/aktivnosti nije bilo potrebno obezbijediti dodatna budžetska sredstva, već su se koristila sredstva koja su u Budžetu dodijeljena potrošačkim jedinicama, za ove potrebe. Određene aktivnosti su se realizovale uz finansijsku podršku ambasada, regionalnih i međunarodnih partnera.

4. Predlog daljih mjera i aktivnosti

Na osnovu dosadašnje implementacije CVE Strategije, realizovanih aktivnosti, procjena, analiza i istraživanja, NOT je predložio sljedeće mjere i aktivnosti:

1. Inteziviranje sprovođenja konkretnih aktivnosti kao odgovor na pokretače radikalizacije i nasilnog ekstremizma;
2. Nastavak aktivnosti na nivou Vlade, resornih ministarstava i organa na smanjivanju uticaja tzv. okidača radikalizacije i nasilnog ekstremizma (strukturnih, individualnih i omogućavajućih);
3. Sprečavanje ekstremnog nasilja i radikalizacije kroz jačanje aktivnosti na lokalnom nivou (frst lajneri);
4. Jačanje uloge CIRT timova i operatera elektronskih komunikacija u suočavanju sa ekstremističkom propagandom na internetu;
5. Jačati ulogu građana, da budu kritičari i skeptičari prema ekstremističkim sadržajima na internetu i jačati otpornost društva na radikalizaciju i nasilni ekstremizam, posebno koji vode ka terorizmu;
6. Sprečavanje terorizma, suzbijanje nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu kroz rad policije u zajednici;
7. Uspostavljati mehanizme saradnje sa građanima i, s tim u vezi, obezbijediti jedinstvenu tačku za kontakt i komunikaciju (npr. zajednoprotiwekstrenizma@t-com.me , www.cirt.me i slično);
8. Periodična izrada procjene prijetnje od radikalizacije i nasilnog ekstremizma;
9. Jačanje saradnje s civilnim društvom i vjerskim zajednicama;
10. Jačanje kapaciteta nadležnih institucija;
11. Jačanje saradnje i kordinacije na nacionalnom nivou;
12. Jačanje saradnje i kordinacije na međunarodnom nivou;
13. Sprovoditi program (individualni i/ili grupni) deradikalizacije, rehabilitacije i reintegracije;
14. Afirmisati rad regionalne mreže nacionalnih kordinatora zemalja Zapadnog balkana za borbu protiv nasilnog ekstremizma i radikalizacije, kao i nacionalne RAN mreže;
15. Upodobljavanje normativnog okvira na nivou EU (kroz akt Evropskog Parlamenta i Vijeća), a zatim država članica, kandidata i potencijalnih kandidata, radi otklanjanja tzv. “uskih grla” u suočavanju sa ovim izazovom;
16. Redovno izjašnjavanje Biroa za operativnu koordinaciju i Vlade o implementaciji Akcionog plana;
17. Priprema i donošenje nove Strategije suzbijanja nasilnog ekstremizma za period 2020-2024. godina.

PRILOG 1

Realizovane obuke/seminari/treninzi koji se odnose na pojavu nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu, kroz implementaciju CT Strategije³

- U periodu januar-jun 2016. godine 3 predstavnika OVOBP su učestvovala na edukativnim programima vezanim za borbu protiv terorizma (organizovanim u Crnoj Gori i inostranstvu), kao i na „Seminaru o regionalnoj bezbjednosti“ 1 pripadnik VCG u SR Njemačkoj u trajanju od 20 dana, i seminaru "Bezbjednosni izazovi u Jugoistočnoj Evropi, Sjevernoj Africi, Bliskom i Srednjem istoku", na obuci je učestvovao jedan pripadnik VCG u trajanju od tri dana, u R. Bosni i Hercegovini.
- Organizovan je: seminar "Bezbjednosni izazovi u Jugoistočnoj Evropi, Sjevernoj Africi, Bliskom i Srednjem istoku", na kojem je učešće uzeo 1 pripadnik VCG u trajanju od 3 dana, u R. Bosni i Hercegovini, „Seminar o regionalnoj bezbjednosti“ 1 pripadnik VCG u SR Njemačkoj u trajanju od 20 dana, „Strategijski obavještajni liderski kurs“, 1 pripadnik VCG u trajanju od 30 dana, SAD, dva sastanka „Radne grupe za asimetrične prijetnje“, 1 pripadnik VCG u trajanju od po 4 dana u Turskoj, i seminar „Upravljanje migrantskim tokovima“, 1 pripadnik VCG u trajanju od 5 dana u R. Hrvatskoj.
- U vremenskom periodu od 12.-13.04.2016. god., u Tirani/Albanija, održana je radionica na temu “Borba protiv terorizma i prevencija radikalizacije na području zapadnog Balkana“, u organizaciji Ambasade Francuske u Albaniji, na kojoj su prisustvovala dva službenika UP-SKP
- U organizaciji Zapovjedništva Specijalne jedinice MUP-a R.Hrvatske, u vremenskom periodu od 06.06.-11.06.2016. godine, vođa pregovaračkog Ad hoc tima, i jedan policijski narednik boravili su u R. Hrvatskoj-Valbandon (Fažana) Pula, gdje su pohađali međunarodni seminar na temu „Islamski ekstremizam“.
- 6. i 7. septembar 2016. godine – Beč/R. Austrija, posredstvom Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu, sudija Višeg suda u Podgorici i državni tužilac Višeg državnog tužilaštva u Podgorici, učestvovali na radionici, u organizaciji UNODC-a, na temu: Strani teroristički borci – FTF (*Foreign terrorist fighters*). Ova radionica se održala u okviru projekta čiji je cilj jačanje ekspertize o borbi protiv rastućih terorističkih prijetnji u južnoj Evropi.

³ Preuzeto iz X, XI, XII i XIII izvještaja o sprovođenju Strategije za prevenciju i slobijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma 2015-2018 i prateći akcioni planovi

- 30. novembar i 1. decembar 2016. godine – Budva, Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu, u saradnji sa Organizacijom za evropsku bezbjednost i saradnju OEBS Misija u Crnoj Gori i Ambasdom SAD u Podgorici tj. Biroom Stejt Departmenta za borbu protiv međunarodne trgovine drogom i sprovođenje zakona /INL Program, organizovao seminar na temu: "Savremeni trendovi visoko tehnološkog kriminala". Konkretnije teme o kojima se govorilo na seminaru, između ostalog, bile su i teme: Internet podsticanje na nasilni ekstremizam i Upotreba obavještajnih podataka iz otvorenih izvora (OSINT) u svrhu terorizma. Seminaru je prisustvovalo 27 učesnika (6 sudija i 3 savjetnika; 11 državnih tužilaca i 4 savjetnika; 2 predstavnika Forenzičkog Centra i 1 predstavnik Uprave policije).
- 1 i 2. decembar 2016. godine – Danilovgrad, Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu, u saradnji sa Policijskom akademijom Danilovgrad, organizovao seminar na temu "Mjere tajnog nadzora - korišćenje dokaza na sudu i prekogranična saradnja". Seminar je organizovan u cilju realizovanja mjere iz Akcionog plana za Pregovaračko poglavlje 23, mjera 2.2.1.17, za koju je primarno zadužena Policijska akademija, a zatim i Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu, predviđena je kontinuirana realizacija zajedničkih obuka za policijske službenike, državne tužioce i sudije. Konkretnija tema seminara, između ostalog, bila je i "Međunarodni terorizam, pitanje kažnjavanja "stranih boraca", sa osvrtom na crnogorski normativni i strateški okvir i mehanizme međunarodne saradnje". Seminaru je, ispred pravosuđa, prisustvovalo 8 učesnika, od kojih 6 predstavnika Tužilačke organizacije (2 državna tužioca i 4 savjetnika) i 2 predstavnika sudstva tj. savjetnika u sudovima.
- 5 službenika ANB je učestvovalo na konferenciji na temu "Suprotstavljanje nasilnom ekstremizmu – Globalni program – STRIVE"
- 1 službenik ANB je učestvovao u radu TAIEX ekspertske misije pod nazivom "Borba protiv radikalizacije i regrutovanja terorista".
- U periodu izvještavanja 7 predstavnika OVOBP MO je učestvovalo na edukativnim programima koji se odnose na prepoznavanje i sprječavanje radikalizacije i ekstremizama koji potencijalno mogu prerasti u terorizam (3 u zemlji i 4 u inostranstvu).
- U periodu 01. 07. - 31. 12. 2016. godine na Policijskoj akademiji su organizovane dvije obuke u cilju prepoznavanje i sprječavanje radikalizacije i ekstremizama koji potencijalno mogu prerasti u terorizam, koji predstavlja realizacije mjere 3.3. iz Akcionog plana za sprovođenje Strategije za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranje novca i finasiranje terorizma. Obuku je prošlo 30 polaznika iz UP, ANB, Ministarstva odbrane i Policijske akademije.
- Na Policijskoj akademiji u Danilovgradu su organizovane dvije obuke u cilju prepoznavanja i sprječavanja radikalizacije i ekstremizama koji potencijalno mogu prerasti u terorizam. Obuku je realizovalo 30 polaznika iz UP, ANB, Ministarstva odbrane i Policijske akademije.

→ U okviru saradnje Internacionalne policijske asocijacije-sekcija Crna Gora i Marshall Centra na Policijskoj akademiji je realizovan seminar iz oblasti terorizma. Seminar je održan od 20. i 21. 12. 2016 godine u prostorijama Policijske akademije. Seminar je pohađalo ukupno 30 polaznika i to 20 polaznika iz Uprave policije-MUP-a, 4 polaznika iz odjeljenja za vojno obavještajne i bezbjednosne poslove-MO, 4 polaznika iz ANB-a i 2 polaznika sa Policijske akademije.

Obrađene teme na seminaru su:

1. Savremeni teroristički izazovi s naglaskom na ISIS i al-Quaedu
2. Nove vrste terorističkih prijetnji
3. Povratak stranih boraca sa ratišta u Siriji i Iraku
4. Žene i djeca teroristi
5. Teroristički napadi na kritičnu infrastrukturu
6. Predstavljanje konkretnih terorističkih napada na trgovačke centre
7. „Modus operandi“ terorističkih grupa i pojedinaca
8. Priprema policijskih snaga za djelovanje u slučaju terorističkih napada. Stepeni terorističkih prijetnji i preduzimanje posebnih mjera u skladu sa njima

→ U vremenskom periodu 13-15.09.2016god. u R.Albaniji - Drač, održana je radionica na temu „Identifikacija potencijalnih stranih boraca koji koriste trenutne ilegalne migracione trase da uđu u Evropu“, u organizaciji OSCE-a, na kojoj je prisustvovao jedan službenik UP-SKPa.

→ U vremenskom periodu 07-08.09.2016god. u BiH - Sarajevo, održana je radionica na temu „Sloboda izražavanja na internetu i borba protiv nasilnog ekstremizma i radikalizacije koje vode ka terorizmu“, u organizaciji OEBS-a, na kojoj je prisustvovao jedan službenik UP-SKPa.

→ U vremenskom periodu od 22 - 25.11.2016. god., u Raketije/Hrvatska, održana je radionica na temu “Strani teroristički borci - Izazovi za zemlje JIE”, u organizaciji OEBS-a, na kojoj su prisustvovala dva službenika UP.

→ U vremenskom periodu od 19 - 20.12.2016. god., u Podgorici/Crna Gora, održana je radionica na temu „ Borba protiv radikalizacije i regrutovanja terorista“, u organizaciji TAIEX-a, na kojoj su prisustvovala četiri službenika UP.

→ Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu je u vezi sa mjerom 3.1., organizovao četiri aktivnosti obuke u kojima je učestvovalo 36 državnih tužilaca i 5 savjetnika u tužilaštvu, 27 sudija i 2 savjetnika u sudovima, te 2 predstavnika Ministarstva pravde i 21 predstavnika drugih državnih institucija (Ministarstva unutrašnjih poslova, Agencije za sprječavanje korupcije, Agencije za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma, Poreske uprave, Uprave za imovinu, Uprave carina i Uprave za inspeksijske poslove). Teme sprovedenih aktivnosti su bile: "Međunarodne finansijske istrage", "Konferencija o suzbijanju prekograničnog kriminala između Crne Gore i Hrvatske", "Mjere tajnog nadzora

sa aspekta zaštite ljudskih prava prema Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima" i "Istraga i suđenje u predmetima u kojima su uključeni strani teroristički borci (FTF) u jugoistočnoj Evropi"

- Centar je u vezi sa mjerom 3.2., organizovao sedam aktivnosti obuke u kojima je učestvovalo 54 državnih tužilaca i 15 savjetnika u tužilaštvima, 31 sudija i 3 savjetnika u sudovima, te 2 predstavnika Ministarstva pravde i 23 predstavnika drugih državnih institucija (Ministarstva unutrašnjih poslova, Specijalne policijske jedinice, Agencije za sprječavanje korupcije, Agencije za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma, Poreske uprave, Uprave za imovinu, Uprave carina i Uprave za inspekcijske poslove). Teme sprovedenih obuka su bile: "Međunarodne finansijske istrage", "Konferenciju o suzbijanju prekograničnog kriminala između Crne Gore i Hrvatske", "Mjere tajnog nadzora sa aspekta zaštite ljudskih prava prema Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima", "Pribavljanje dokaza iz inostranstva", "Primjena savremenih forenzičkih standarda u pravosuđu (prikupljanje dokaznog materijala, DNK analiza, uviđaj, PEH vještačenja)", "Finansijske istrage u vezi sa pranjem novca" i "Istraga i suđenje u predmetima u kojima su uključeni strani teroristički borci (FTF) u jugoistočnoj Evropi“.
- Tokom izvještajnog perioda realizovana je desetodnevna specijalistička obuka u inostranstvu, koju su pohađala 2 službenika ANB.
- Dva pripadnika OVOBP su učestvovala na trodnevnom seminaru u inostranstvu na temu stranih terorističkih boraca.
- 29.06. i 30.06.2017. godine, na zahtjev SAJ-a, održana radionica na temu strani borci i ekstremni terorizam. Radionica je održana na Policijskoj akademiji u Danilovgradu.
- Policijska akademija: održana su 2 dvodnevna seminara iz oblasti odbrane od terorizma. Tema seminara su "Profilisanje migranata-prepoznavanje terorista na granici". Na osnovu saradnje između Uprave policije Crne Gore, Policijske akademije i Škole za obuku policije iz Segedina, na Policijskoj akademiji u Danilovgradu održana su dva dvodnevna seminara na temu „Profilisanje migranata-prepoznavanje terorista na granici“.
- Obuke su realizovane na Policijskoj akademiji u Danilovgradu (29.-30.05.2017. i 01.-02.06.2017. godine). Cilj seminara je da pruži polaznicima mogućnost da poboljšaju svoja znanja koja se tiču profilisanja lica i prepoznavanja potencijalnih terorista na granici. U toku seminara obrađene su sledeće teme: Pojam terorizma i terorističkih grupa u svijetu, Psihološki profil ljudi koji djeluju u terorističkim grupama, Prva linija provjere sumnjivih lica, Provjera lica i postavljanje osnovnih pitanja, Teorija identifikacije lica, Identifikacija lica-praktični dio. Ove kurseve je pohađalo ukupno 42 polaznika iz Uprave policije, dvije grupe po 21 polaznik.
- Vojska Crne Gore je realizovala sledeće aktivnosti na jačanju kapaciteta deklariranih sastava: Kurs kvalifikacije Specijalnih snaga 1 oficir u SAD, u trajanju od mjesec dana; Obuka Specijalnih snaga 14 pripadnika VCG u trajanju od 20 dana u R. Sloveniji; Obuka Specijalnih snaga u

terenskim uslovima, 57 pripadnika VCG u trajanju od 12 dana u Crnoj Gori; Obuka protivminskih ronjaca (I faza), 2 pripadnika Pomorskog odreda u trajanju od 15 dana u R. Sloveniji; Pretraživanje Skadarskog jezera tehničkim sredstvima prema zahtjevu MUP-a CG, 5 pripadnika VCG u trajanju od 5 dana u Crnoj Gori; Učešće na "Airborne obuci", 1 pripadnik VCG u trajanju od 6 mjeseci, SAD; Koordinacija obuke Specijalnih snaga sa OS SAD, 10 pripadnika VCG u trajanju od 2 dana u Crnoj Gori.

- 23.02.2017. godine, Komanda SAJ-a održala je radni sastanak na temu stranih boraca i boraca islamske države „spavača“, sa policijskim atašekom iz Francuske, g-din Filipom Unčaninom. Na sastanku je dogovorena saradnja SAJ-a i Francuske ATJ RAID i GIGIN.
- U vremenskom periodu od 24 - 27.04.2017. godine u Zagrebu/R.Hrvatska održana je radna konferencija na temu “Radikalizacija u zatvorima“, u organizaciji Ambasade SAD u Zagrebu i ICITAP-a, na kojoj je prisustvovao jedan službenik UP – SKP.
- U periodu od 03. - 08. septembra 2017. godine dva pripadnika OVOBP su učestvovala na konferenciji „Pravni aspekti borbe protiv nasilnog ekstremizma i terorizma“.
- U vremenskom periodu od 20.-21.06.2017. godine u Zagrebu/R.Hrvatska održan je Regionalni seminar na temu “Borba protiv terorizma na Zapadnom Balkanu” i “Džihadizam i društvene mreže”, u organizaciji Ambasade Francuske u Hrvatskoj, na kojoj je prisustvovao jedan službenik UP.
- 20. oktobar 2017. godine - Austrija/Beč, na poziv kancelarije Ujedinjenih nacija za drogu i kriminal (UNODC) - Filijala za sprečavanje terorizma (United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) - Terrorism Prevention Branch (TPB)), direktorica Sekretarijata Centra, viši državni tužilac u Podgorici i sudija Osnovnog suda u Podgorici, učestvovali na sastanku koji je bio posvećen izrađenom Priručniku o stranim terorističkim borcima za institucije za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije Jugoistočne Evrope. Priručnik je urađen u okviru implementacije projekta od strane United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC)-Terrorism Prevention Branch (TPB), koji je posvećen pomoći nacionalnim jurisdikcijama (Albanija, Bosna i Hercegovina, Makedonija, Srbija, Crna Gora, Kosovo i Hrvatska) da ojačaju ekspertizu kada su u pitanju terorističke prijetnje, sa posebnim fokusom na strane terorističke borbe. Na pomenutom sastanku zemlja korisnica Projekta, usvojen je Priručnik o stranim terorističkim borcima za institucije za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije Jugoistočne Evrope (Foreign Terrorist Fighters Manual for Judicial Training Institutions South-Eastern Europe), koji će institucije za obuku uvrstiti u svoje godišnje programe, kao dio obuke kada je ova oblast u pitanju.
- 2 službenika ANB su učestvovala na dvodnevnoj Nacionalnoj radionici na temu: "Normativni i administrativni izazovi u odnosu na strane terorističke borbe"

- 5 službenika ANB je učestvovalo na dvodnevnoj Konferenciji na temu: "Upotreba crnogorskog krivičnog zakonodavstva u borbi protiv terorizma i nasilnog ekstremizma"
- 10 službenika UP je učestvovalo na dvodnevnoj Konferenciji na temu: "Upotreba crnogorskog krivičnog zakonodavstva u borbi protiv terorizma i nasilnog ekstremizma"
- Tri pripadnika OVOBP su učestvovala na edukativnim programima organizovanim u inostranstvu, na temu stranih terorističkih boraca.
- U vremenskom periodu od 21. - 22.09.2017. godine u Podgorici, održana je radionica na temu „Normativni i administrativni izazovi u odnosu na strane terorističke borce“, u organizaciji UNODCa i MUP CG, na kojoj su prisustvovala dva službenika UP - SKP.
- U vremenskom periodu od 18.-22.09.2017.godine, u Ohridu –R. Makedonija je održana Međunarodna konferencija „Suočavanje sa izazovima sve većeg vjerskog ekstremizma - Upravljanje i posredovanje u kriznim situacijama izazvanim vjerskim ekstremizmom”, na kojoj su ispred SAJ učestvovali Pomoćnik komandanta za nastavu i obuku, Igor Glavatović i Vođa pregovaračkog tima, Rajko Spalević. Navedena konferencija je organizovana od strane misije OEBS-a u Makedoniji i MUP-a R. Makedonije, a učešća na istoj su uzeli i delegacije iz Albanije, Austrije, Bugarske, Hrvatske, Francuske, Mađarske, Crne Gore i Slovenije, kao i predstavnici naučnih institucija i nevladinih organizacija koje se bave bezbjednošću. Sprovođenje pristupa zasnovanog na odnosu zajednice i rada policije u cilju prevencije nasilnog ekstremizma i radikalizacije koja vodi ka terorizmu Lokalna policija upoznata sa mjerama prepoznavanja pojavnih oblika nasilne radikalizacije i terorizma.
- U periodu januar-jun 2018. godine jedan pripadnik OVOBP učestvovao je na seminaru organizovanom u inostranstvu, na temu stranih terorističkih boraca
- U periodu januar-jun 2018. godine dva pripadnika OVOBP učestvovala su na konferenciji organizovanoj u inostranstvu, na temu borbe protiv terorizma u regionu Jugoistične Evrope, gdje su razmjenjena i iskustva u borbi protiv stranih terorističkih boraca.
- U periodu januar-jun 2018. godine dva pripadnika OVOBP učestvovala su na radionici organizovanoj u Crnoj Gori, na temu stranih terorističkih boraca, izazova i prijetnji.
- Jedan pripadnik OVOBP učestvovao na prezentaciji (i diskusiji) sprovođenja regionalnog projekta „Forum za istraživanja o nasilnom terorizmu“, organizovanoj u Crnoj Gori.
- U periodu januar-jun 2018. godine 1 službenik ANB je učestvovao na seminaru na temu "Masovne talačke situacije".

- U periodu januar-jun 2018. godine 2 službenika ANB su učestvovala na UNODC radionici na temu "Strani teroristički borci - izazovi i prijetnje".
- U periodu januar-jun 2018. godine 3 službenika ANB su učestvovala na regionalnom seminaru na temu borbe protiv terorizma i radikalizacije na Zapadnom Balkanu
- Pripadnici SAJ-a su 23.04.2018. održali jednodnevni sastanak na temu „Stepeni promjene ponašanja”.
- Pripadnici SAJ-a su održali dvodnevni radni sastanak pregovaračkog tima, povodom učešća na vježbi „Talačka situacija”.
- U vremenskom periodu od 25 - 26.04.2018.godine u Tirani/R.Albanija, održana je radionica na temu „ Veza između trgovine vatrnim oružjem i sajber kriminila “,u organizaciji SELEC-a, projekat SIRAS , na kojoj su prisustvovala dva službenika UP - SKP.
- U vremenskom periodu od 07 - 08.05.2018.godine u Hagu/Holandija, održan je radni sastanak u okviru akcije “Dani zajedničke akcije na Zapadnom Balkanu 2018 (WB JAD 2018)”, u organizaciji EUROPOL-a, na temu krijumčarenja oružja, na kojem su prisustvovala dva službenika UP – SKP.
- U vremenskom periodu od 10 - 11.05.2018.godine u Rimu/Italija, održana je Konferencija posvećena borbi protiv terorizma na tema “Kretanja stranih terorističkih boraca u obrnutom smjeru”, u organizaciji OEBS-a, na kojoj je prisustvovao jedan službenika UP – SKP.
- U vremenskom periodu od 15. - 16.05. 2018. godine, u Budvi, održana je radionica First Line, na temu “Radikalizacija - podizanje svijesti”, u organizaciji Ministarstva unutrašnjih poslova R.Slovenije, na kojoj su učestvovala tri službenika UP.
- U vremenskom period od 22. do 24. maja 2018. dva pripadnika OVOBP su učestvovala na konferenciji “Izazovi u borbi protiv nasilnog ekstremizma i terorizma u region Jugoistočne Evrope”.
- U vremenskom periodu od 05 - 06.06.2018.godine u Skoplju/BJR Makedonija, održana je radionica na tema “Prijetnja koju predstavlja vatreno oružje”, u organizaciji Komisije EU i TAIEX-a, na kojoj su prisustvovala tri službenika UP – SKP.
- Dana 28. 03. 2018. godine u prostorijama kampa Zlatica održana je jednodnevna radionica na temu „Dark net” i „Masivne talačke situacije”. Predavač je bio Piter Wolf, direktor berlinske policije.

- U periodu januar-jun 2018. godine 4 službenika ANB su učestvovala u četvorodnevnoj radionici o uvođenju API sistema u CG u organizaciji OSCE-a.
- U periodu januar-jun 2018. godine 2 službenika ANB su učestvovala na radionici na kojoj su predstavljeni rezultati projekta i metodologija izrade Procjene rizika u suzbijanju nasilnog ekstremizma u Crnoj Gori, uključujući samoprocjenu podložnosti i otpornosti na nasilni ekstremizam - SPONE.
- U periodu januar-jun 2018. godine 2 službenika ANB su učestvovala na konferenciji/prezentaciji analize u okviru projekta "Procjena radikalizacije i nasilnog ekstremizma-analiza potreba, propusta i prilika za tretiranje pitanja nasilnog ekstremizma".
- U periodu januar-jun 2018. godine 2 službenika ANB su učestvovala na radionici "First Line" na temu sprječavanja radikalizacije i nasilnog ekstremizma.
- U periodu januar-jun 2018. godine 2 službenika ANB su prisustvovala prezentaciji izvještaja o nasilnom ekstremizmu u Crnoj Gori, organizovanoj od strane Britanskog Savjeta.
- U periodu januar-jun 2018. godine 2 pripadnika OVOBP su učestvovala na radionici "First Line" na temu sprječavanja radikalizacije i nasilnog ekstremizma.
- U periodu od 14. septembra do 14. novembra 16 pripadnika OVOPB je učestvovalo na kursu "O potencijalnim prijetnjama i načinima suprotavljanja nasilnom ekstremizmu, terorizmu i stranim terorističkim prijetnjama". Kurs je organizovan u Podgorici, u saradnji sa partnerima na nacionalnom i regionalnom nivou.
- U vremenskom periodu od 10. do 14. decembra 2018. godine, 10 pripadnika OVOBP i 9 pripadnika VCG je učestvovalo na kursu "Borba protiv terorizma principi i praksa".

PRILOG 2

SEMINAR „BEZBJEDNOSNA KULTURA U DRŽAVNOJ ADMINISTRACIJI

Tabela održanih seminara na temu Bezbjednosna kultura u državnoj administraciji 2016, 2017, 2018 godine

Godina realizacije	Broj realizovanih seminara	Broj državnih službenika
2016	4	72
2017	7	138
2018	6	123
Ukupno	17	333

PRILOG 3

NACIONALNA PLATFORMA ZA SUZBIJANJE NASIOLNOG EKSTREMIZMA I RADIKALIZMA KOJI VODE KA TERORIZMU

Različiti oblici nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu su globalne pojave kojima se svako društvo mora aktivno i odlučno suprotstavljati na lokalnom, državnom, regionalnom i međudržavnom nivou.

Region Zapadnog Balkana je jedno od osjetljivih područja, imajući u vidu negativno nasljeđe iz ratova sa kraja 20. vijeka, preplijetanje različitih interesa i uticaja, ali i često pogrešna razumijevanja nacionalnih i vjerskih raznolikosti stavnovništva koje živi na tom prostoru. Crna Gora se, kao jedna od zemalja Zapadnog Balkana, nalazi u grupi manje potencijalno ugroženih zemalja tj. onih kojima je ovaj problem manje izražen. Ipak, pojave različitih vrsta radikalizacije i nasilnog ekstremizma nijesu nepoznate u crnogorskom društvu. Zato se ovom pitanju mora posvetiti posebna pažnja imajući u vidu Ustavno opredjeljenje Crne Gore kao građanske države i društva u kome je zabranjeno podsticanje mržnje, diskriminacije ili stigmatizacije po bilo kom osnovu.

Suzbijanje nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu zahtijeva posvećen angažman i profesionalnu saradnju svih segmenata društva - prije svih, državnih organa i lokalnih samouprava, ali i drugih važnih činilaca društva iz nevladinog, privatnog, naučnog i civilnog sektora.

Pokretanje Platforme za suzbijanje nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu (Platforma) je odraz potrebe da se kreira i podržava okruženje za širenje razumijevanja i promovisanje principa građanske države. Ona će se sastajati jednom godišnje dok će njeni akteri, između sastanaka, na različite načine doprinosti suzbijanju ovih pojava.

Platforma treba da, pod sloganom „Zajedno protiv nasilnog ekstremizma”, objedini predstavnike/ce nadležnih državnih institucija, lokalnih samouprava, medija, političkih partija, nevladinih udruženja, vjerskih zajednica, akademske zajednice i pojedinaca i pojedinki koji mogu doprinijeti suprotstavljanju ovim pojavama.

Platforma ima za cilj i da omogući bolje razumijevanje značaja ovog procesa i da, kroz otvoren dijalog, pojasnii preciznije definiše način na koji različiti segmenti društva mogudati doprinos borbi protiv nasilnog ekstremizma i radikalizacije.

Nadležni državni organi, kroz sprovođenje strateških dokumenata i pripadajućih akcionih planova, imaju ključnu odgovornost na ovom polju. Ovo, prije svega, podrazumijeva fokus na rano prepoznavanje i blagovremenu reakciju, vodeći računa da ne dođe do prerane kriminalizacije pojedinaca i da primjena zakona ne proizvede neželjene efekte prema bilo kome, i/ili slučajeve stigmatizacije nekih etničkih/religijskih grupa.

Lokalne samouprave imaju, prije svega, specifičnu i veoma odgovornu ulogu onih koji se prvi potencijalno susreću sa ovim pojavama. U tom smislu, mjesne zajednice i opštine predstavljaju dragocjenog saveznika za rano prepoznavanje i prevenciju ovih fenomena. One moraju izgraditi potrebne kapacitete za efikasnu i blagovremenu reakciju na pojavu ovih problema.

Fokus u radu parlamentarnih partija mora biti na povećanju znanja i boljem razumijevanju poslanika/ica važnosti suprotstavljanja ovim pojavama. Potrebno je izgraditi politički konsenzus za borbu protiv nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu.

Uloga medija na ovom polju je jako važna zbog specifičnosti i osjetljivosti teme. Mediji su jednako važni u edukativnim kampanjama, mobilizaciji građana i građanki, sprečavanju stigmatizacije, ali i izgradnji kapaciteta za profesionalno izvještavanje o ovim fenomenima, i ostvarivanju uticajana povećanje medijske pismenosti mladih.

Nevladina udruženja i civilno društvo u cjelini imaju važnu ulogu, da svoja znanja iskažu kroz istraživanja, stručne analize, edukativne kampanje i rad na lokalnom nivou.

Vjerske zajednice, takođe, imaju veoma važnu ulogu kroz širenje tolerancije u edukaciji vjernika, sprečavanje zloupotreba vjere i osudu onih ekstremista koji nedjela čine „u ime vjere“, daju svoj doprinos ovoj borbi.

Akadska zajednica treba da naučno uobliči i definiše ovu pojavu, i da, kroz naučne skupove i članke, skrene pažnju na sve važne aspekte funkcionisanja u ovoj oblasti, i predloži najefikasnije načine borbe.

Platforma posebno prepoznaje važnost stvaranja alternative i suočavanja s izazovima kojima su pogođene ciljane grupe izložene riziku, uključujući i kreiranje alternativnih narativa usmjerenih na umanjivanje efekata ekstremističke propagande.

Značajna pažnja će biti posvećena stručnjacima koji će, direktno, na dnevnoj bazi, raditi sa ranjivim ili već radikalizovanim članovima našeg društva. To podrazumijeva državne institucije - zdravstvene, socijalne radnike, zatvorske službenike, policiju - ali i omladinske radnike i druge predstavnike civilnog društva koji ranije nijesu bili uključeni u aktivnosti ovog tipa. Crna Gora će, u ovoj oblasti, koristiti iskustva EU RAN i OSCE programa.

Želimo da ova Platforma vremenom postane i dragocjen nacionalni resursni centar za suprotstavljanje ovim, ali i drugim sličnim pojavama koje bi, u budućnosti, mogle negativno uticati na stabilnost našeg društva. Po uzoru na Mrežu EU za podizanje svijesti o radikalizaciji,

Platforma predstavlja početak formiranja nacionalne RAN mreže, koja će biti osnovana i koordinirana od strane državnih organa. Njen rad će biti podijeljen u posebne, tematske RAN radne grupe koje bi se bavile specifičnim temama koje bi, pored državnih organa, bile otvorene za ostale segmente društva.

Platforma poziva na intenziviranje započetih aktivnosti državnih organa na uspostavljanju čvrste regionalne i šire međunarodne saradnje o ovoj temi. Takođe, međunarodnu razmjenu znanja, iskustava i saradnju treba razvijati i između svih drugih važnih aktera u ovom procesu.

Platforma se zasniva na nacionalnim, regionalnim i međunarodnim dokumentima i inicijativama⁴ koje uspostavljaju okvir za borbu protiv nasilnog ekstremizma i radikalizacije koji vode ka terorizmu.

Principi i načela postavljeni u ovoj Platformi biće konkretizovani kroz usvajanje strateških dokumenata, pripadajućih akcionih planova, rad Nacionalnog operativnog tima za suzbijanje nasilnog ekstremizma (NOT) i aktivnost tematskih RAN radnih grupa.

Tekst Platforme može po potrebi biti mijenjan ili dopunjavan, između dva godišnja sastanka.

Svi subjekti našeg društva, koji dijele ove vrijednosti, koji su spremni poštovati principe i načela navedene u ovom dokumentu i koji se žele angažovati u daljim aktivnostima na ovom polju, Platformi mogu pristupiti slanjem saglasnosti na email zajednoprotiextremizmu@cdtmn.org

U Podgorici, 14. decembar 2018. godine.

⁴Ustav Crne Gore (Službeni list 1/2007 i 38/2013 amandmani - XVI); Ministerial Declaration on Preventing and Countering Violent Extremism and Radicalization that lead to Terrorism (MC.DOC/4/15); United Nations Security Council resolutions 2178(2014) (S/RES/2178), 2368 (2017) (S/RES/2368), 2396(2017) (S/RES/2396); The Plan of Action to Prevent Violent Extremism (A/70/674); The United Nations Global Counter-Terrorism Strategy A/RES/70/291; EU Strategy for Combating Radicalization and Recruitment to Terrorism 9572/17; The Berlin Declaration AS (18) D E -Resolution on Preventing and Countering Terrorism and Violent Extremism and Radicalization That Lead To Terrorism; Sofia Declaration (2018); EU Strategy for the Western Balkans (2018); Joint Action Plan on Counter-Terrorism for the Western Balkans (2018); South East European Cooperation Process (SEECP) – Charter on Good-Neighborly Relations, Stability, Security and Cooperation in South-Eastern Europe (2000); Strategija suzbijanja nasilnog ekstremizma (2015).